

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลรัตน์ ทวีชาติวิทยากุล. การวิเคราะห์องค์ประกอบของความรับผิดชอบของนิสิต

ปริญญาตรี สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามการรับรู้ของนิสิต

และอาจารย์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย,
2528.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.

กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2542.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. บ้านกับเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2540.

เฉลิมชัย มนุเสวต. การพัฒนารูปแบบวิชาที่ใช้การเรียนการสอนเชิงบริการในสถาบันอุดม
ศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดม
ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: โอเอส
พรินติ้งเฮ้าส์, 2539.

ทศนา แคมมณี. การออกแบบการสอน. เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาและการใช้
ระบบการสอน. ม.ป.ป. (อัดสำเนา)

ทศนา แคมมณี. 14 วิธีการสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

บังอร เสรีรัตน์. แบบแผนการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2538.

บัณฑิต จุลาสัย. การสร้างจิตสำนึกในเรื่องสภาวะสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชน ใน จดหมายสภาวะ
แวดล้อม, (มิถุนายน-กรกฎาคม 2528)

บุญชม ศรีสะอาด. การพัฒนาการสอน. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2537.

บุญเทียน ทองประสาน. แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนในงานพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: เอเชีย
คอมพิวกราฟฟิค, 2531.

บุญสิริ สุวรรณเพ็ชร. พจนานุกรมจิตวิทยาฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: เอช แอน เค บั๊ค,
2538.

วรภรณ์ บวรศิริ และสมิตรา อังวัฒนกุล. รายงานการวิจัย เรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยด้าน
การเรียนการสอนในประเทศไทย. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

- วารินทร์ รัศมีพรหม. การออกแบบและพัฒนาระบบการสอน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.
- วิชาการ, กรม. ศักยภาพของเด็กไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542.
- วิบูลย์ ไตวณะบุตร. ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รามคำแหง, 2533.
- ศักดิ์ดา ปรารงค์ประทานพร. ความคิดทางการศึกษาของ เปาโล แฟร์. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (2539): 304-307.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. การออกแบบและการพัฒนาแบบวัดกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2540.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.
- สุนีย์ สอนตระกูล. การพัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบจัดกรอบมโนทัศน์ สำหรับวิชา ชีววิทยาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- สุพิน บุญชูวงศ์. หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร: เอกสารประกอบการสอนสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2538.
- สุมางค์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- สุริน คล้ายรามัญ. การพัฒนากระบวนการอบรมโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ และการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคมเพื่อเสริมสร้างความรู้ เจตคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนที่เป็นสตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ภาษาอังกฤษ

- Alkin, Marvin C. (ed.) **Encyclopedia Of Educational Research**. 6th ed. New York: The American Educational Research, 1992.
- Alliance for Service-Learning in Education Reform (ASLER). Standards of Quality for School-Based and Community-Based Learning in The Social Studies. **Special Section on School-Based Community Service Learning**. 88, 5 (September/October 1997).
- Alt, Martha Naomi and Elliott A. Medrich. **Student Outcomes from Participation In Community Service**. Paper prepared for the U.S. Department of Education, Office of Research, (1994) Available from: [http:// www.csf.colorado.edu](http://www.csf.colorado.edu)
- American Association of Higher Education (AAHE). **Series on Service-Learning in the Disciplines**. 3 Washington D.C: American Association of College for Teacher Education, 1997.
- Bechtol, W. M., and Sorenson, J. S. **Restructuring Schooling for Individual Students**. Boston: Allyn and Bacon, 1993.
- Bhaerman, Robert. Karin Cordell, and Barbara Gomez. **The Role Of Service Learning In Educational Reform**. National Society for Experiential Education: Simon & Schuster Custom, 1997.
- Bloom, Benjamin S. **Taxonomy to Education Objective Handbook 1: Cognitive Domain**. New York: David Mac Kay, 1956.
- Booth, D.L.F. **Project Work**. 2nd ed. Oxford: The Alden Press, 1987.
- Brandell, Mary E. and Others. Learning through Service: Enriching the Classroom Experience. **Delta Kappa Gamma Bulletin**. 60, 3 (Spring 1994):11-16.
- Briggs, Leslie J. (ed.) **Instructional Design: Principles and Applications**. 3rd ed. New Jersey: Prentice Hall, 1983.
- Cairn, Rich and Susan Cairn. Service Learning Makes the Grade. **Educational Leadership**. (March 1999): 66-68.
- Constitutional Rights Foundation Chicago (CRFC). Excerpts from Service Learning in the Social Studies. **The Social Studies**. (September/October 1997): 210-214.
- Cooper, Mark. **What is Service Learning?** (1996) Available from: <http://csf.colorado.edu/sl/what-is-sl.html>

- Cram, Stanley Bruce. **The Impact of Service-Learning on Moral Development and Self-Esteem of Community College Ethics Students.** UMI ProQuest Digital Dissertation (1998): AAT 9834451.
- Deighton, Lee C. (ed.) **Encyclopedia of Education.** New York: The MacMillan & The Free Press, 1971.
- Delve, Cecilia I., Suzanne D. Mintz and Greig M. Stewart. Eds. **Community Service as Values Education.** New Direction for Student Services. 50 (Summer) San Francisco: Jossey-Bass, 1990.
- Dewey, John. **Democracy and Education.** Boston: Houghton Mifflin, 1926.
- Dorman, Adelle Kristine. **Critical Leadership in Service Learning Classrooms.** UMI ProQuest Digital Dissertation (1997): AAT 9807397.
- Driscoll, Amy, Barbara Holland, Sherril Gelmon, and Seanna Kerrigan. **An Assessment for Service-learning: Comprehensive Case Studies of Impact on Faculty, Students, Community and Institution.** Campus Compact. U.S.A.: Brown University, 2000.
- Erickson, Joseph A. and Jeffrey B. Anderson. (eds.) **Learning With the Community: Concept and Models For Service-Learning in Teacher Education.** AAHE's Series on Service-Learning in the Disciplines. 3 Washington D.C: American Association of College for Teacher Education, 1997.
- Exley, Robert J. Service Learning and Curricular Integration. **Service Learning Resource Guide.** 1,1 (May 1998).
- Eyler, Janet and Dwight Giles. **Where's Learning in Service-Learning?** San Francisco: Jossey-Bass, 1999.
- Eyler, Janet, Dwight Giles and Charlene J. Gray. Research At A Glance: What We Know About The Effect Of Service-Learning On Students Faculty, Institutions And Communities, 1993-1999. **Introduction To Service –Learning Toolkit : Reading And Resources For Faculty.** Campus Compact, 2000.
- Eyler, Janet, Dwight Giles and John Braxton. The Impact of Service-Learning on College Students. **Advances in Educational Research.** National Library of Education Office of Education Research and Improvement. U.S. Department of Education. 3 (Fall 1998).
- Eysenck, H. T. and Arnold W. **Encyclopedia of Psychology.** London: Search Press, 1972.

- Farthing, G. William. **The Psychology of Consciousness**. New Jersey: Prentice-Hall, 1992.
- Freire, Paulo and Ira Shor. **A Pedagogy for Liberation: Dialogues on Transforming Education**. New York: Macmillan Education, 1987.
- Freire, Paulo. **Education for Critical Consciousness**. New York: Continuum, 1998a.
- Freire, Paulo. **Pedagogy of the Heart**. New York: Continuum, 1998b.
- Gagne, Robert M., Leslie J. Briggs and Walter W. Wager. **Principles of Instructional Design**. 4th ed. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1992.
- Giles, Dwight E. and Janet Eyster. A Service Learning Research Agenda for the Next Five Years. In Robert A. Rhoads and Jeffrey P. F. Howard. (eds.) **Academic Service Learning: a Pedagogy of Action and Reflection**. New Directions For Teaching And Learning. 73 San Francisco: Jossey Bass, 1998.
- Gilson, Joan and Nan Ottenritter. The Service Learning Journal: Writing to Learn. **Service Learning Resource Guide**. 2, 2 (May 1999).
- Good, Carter V. **Dictionary of Education**. 3rd ed. New York: McGraw-hill, 1973.
- Gray, Maryann, Elizabeth H. Ondaatje and Laura Zakaras. **Combining Service and Learning in Higher Education. Summary Report**. RAND Education, 1999.
- Guiford, J. P. and Ralph Hoepfner. **The Analysis of Intelligence**. New York: McGraw-Hill, 1971.
- Gunter, Mary Alice, Thomas H. Estes and Jan Hasbrouck Schwab. **Instruction : A Models Approach**. Boston: Allyn and Bacon, 1990.
- Gustafson, K.L. Instructional Design Models. In Torsten and T.Neville Pestlewaite. (eds.) **International Encyclopedia of Education**. 5 Great Britain: Pergamon, 1994: 2856-2862.
- Haddock, Dennis Lee. **Combining Service and Learning: The Relationship between the Fidelity Implementation and Student Satisfaction**. UMI ProQuest Digital Dissertation (1998): AAT 9836180.
- Hope, Warren. **Meeting the Needs of Middle Level Students Through Service Learning**. NASSP Bulletin. (March 1997).
- Jaffe, Hildy. **The Affect of Implementing A Curriculum-Based Service Learning Program Incorporating a Choral Reading Model**. UMI ProQuest Digital Dissertation (1998): AAT 9829440.

- Johnson, Kerry A. and Lin J. Fox. **Instructional Design: New alternation for Effective Education and Training.** New York: Macmillan, 1989.
- Joyce, Bruce R. and Marsha Weil. 5th ed. **Models of Teaching.** Massachusett: A Simon & Schuster, 1996.
- Kaffka, K. **Encyclopedia of the Social Science.** 3-4. New York: Macmillan, 1978.
- Kahne, Joseph and Joel Westheimer. In Service Of What? The Politics of Service Learning. **Phi Delta Kappan.** (May 1996): 593-599.
- Katz, Lilian G. and Sylvia Chard. **Engaging Children's minds: The Project Approach.** 10th ed. New Jessey: Ablex Publishing, 1994.
- Kemp, Jerrold E. **The Instructional Design Process.** New York: Harper & Row, 1985.
- Krathworhl, D.R. and others. **Taxonomy of Educational Objectives Hand Book II: Affective Domain.** New York: David Mac Kay, 1964.
- Krystal, Sandra. The Nurturing Potential of Service Learning. **Educational Leadership.** (December 1998/January 1999): 58-61.
- Limpert, Lynda Wenger. **The Process of Integrating a Service Learning Program into Grades K-12 Curriculum at Elizabethtown Area School District: A Case Study.** UMI ProQuest Digital Dissertation (1997): AAT 9724250.
- Lisman, C. David. Integrating Reflection on Ethical Issues to Promote Civil Responsibility. **Service Learning Resource Guide.** 2,1 (May 1999).
- Loewan, Donna E. **Refection on the Service Experience of First Year College Students: A Content Analysis.** UMI ProQuest Digital Dissertation (1998): AAT 9917580.
- Lott, Charlotte E., Christina W. Michelmores, Marilyn Sullivan Cosetti and Joseph A. Wister. Learning Through Service: A faculty Perspective. **Liberal Education.** (Winter 1997): 40-45.
- Marbury, Evelyn C. **Program Evaluation of One Service Learning Program.** UMI ProQuest Digital Dissertation (1999): AAT 9932759.
- Mauricio, Collen L. **Voices of Personal Growth: High School Girls Respond to Community Service and Learning.** UMI ProQuest Digital Dissertation (1997): AAT 9805063.
- McElhancy, Kellie Ann. **Student Outcomes of Community Service Learning : A Comparative Analysis of Curriculum-based and Non Curriculum-based**

- Alternative Spring Break Programs.** UMI Proquest Digital Dissertation (1998): AAT 9840602.
- Merrill, M David. **Instructional Design Theory.** New Jersey: Prentice-Hall, 1994.
- Myers-Lipton, Scott. **The Effects of Service-Learning on College Students' Attitude Toward Civil Responsibility, International Understanding, and Racial Prejudice.** Dissertation, University of Colorado at Boulder, 1994.
- National Association of Secondary School Principals. **Service Learning.** NASSP Bulletin. (October 1997).
- National Center for Education Statistics. (NCES) **Service-Learning and Community Service in K-12 Public Schools.** U.S. Department of Education, September, 1999.
- Olsen, Susan Esther. **The Dynamics of Tutorial Relationships.** UMI ProQuest Digital Dissertation (1998): AAT 9906751.
- Polya, George. **How to Solve it.** New Jersey: Princeton University Press, 1957.
- Pugh, Mary Jo V. **Adolescent Community Service Participation: The Nexus of Developmental Opportunities, Interpersonal Relationships, and Identity.** UMI Dissertation, (1994): AAT 9926383.
- Renner, Tanya. **Assessing Teaching and Learning for A Service Learning Project: What Are We Measuring and Why?** 6th National Campus Compact National Center for Community Colleges Conference. (May 21-23, 1997).
- Rhoads, Robert A. and Jeffrey P.F. Howard. editors. **Academic Service Learning: a Pedagogy of Action and Reflection.** New Directions For Teaching And Learning. 73 San Francisco: Jossey Bass, 1998.
- Root, Susan C. School-Based Service : A Review of Research for Teacher Educators . **Learning With the Community: Concept and Models For Service-Learning in Teacher Education.** AAHE's Series on Service-Learning in the Disciplines. 3 Washington D.C: American Association of College for Teacher Education, 1997.
- Shuell, Thomas J. Teaching and Learning in Classroom Context. In David C. Berliner and Robert C. Calfee. (eds.) **Handbook of Educational Psychology.** A project of
 - Division 15, The Division of Educational Psychology of the American Psychological Association. New York: Simon & Schuster Macmillan, 1996.
- Siebold, Marilyn Lyn. **An Assessment of a Community Service Program for Allied Health Students.** UMI ProQuest Digital Dissertation (1998): AAT 9908086.

- Terry, Alice Wickersham. **A case study of Community Action Service Learning on young, gifted adolescents and their community.** Dissertation Abstract International (61-08A) 2000.
- Wallace, Benjamin and Leslie E. Fiesher. **Consciousness and Behavior.** 3rd ed. MA: Allyn and Bacon, 1991.
- Weigert, Kathleen Maas. Academic Service Learning: Its Meaning and Relevance. **Academic Service Learning: a Pedagogy of Action and Reflection.** New Directions For Teaching And Learning. 73 San Francisco: Jossey Bass, 1998.
- Weir, John Joseph. Problem Solving is Everybody's Problem. **Science Teacher** 4 (April, 1974): 16-18.
- Williams, Frances D. McConnell. Re-engineering A Movement: Reclaiming Youth at Rick. **An Assessment of Selected Outcomes Of Community Service Learning Experiences in an Urban High School.** UMI ProQuest Digital Dissertation (1997): AAT 9737289.
- Wolfson, Larry and John Willinsky. **What Service Learning Can Learn from Situated Learning: Proposal for a Research Framework.** (1997) Available from: http://www.knowarch.com/index/front_office/evaluation/situat.html
- Zawacki, Kathleen G. **Personal and Family Factors Related to Service-Learning in an Undergraduate Course on Diversity.** UMI ProQuest Digital Dissertation (1997): AAT 9822787.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย

1. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

- 1) ศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ
ข้าราชการบำนาญ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์พิเศษภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 3) รองศาสตราจารย์ สุริชัย หวันแก้ว
อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 4) ดร.มนัส บุญประกอบ
อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ที่ปรึกษางานกิจกรรมนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 5) อาจารย์ สุमितรา พงศธร
อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย

2. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือในการวิจัย

2.1 แบบวัดความตระหนักในการรับใช้สังคม และทักษะการแก้ปัญหา

- 1) รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ
คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ ไชยอำพร
คณะพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- 4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี จันทรรชลอ
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- 5) ดร.มนัส บุญประกอบ
อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ที่ปรึกษางานกิจกรรมนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 2) อาจารย์ ชาริรัตน์ ยิ่งยง
อาจารย์หมวดสังคมศึกษา โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์

2.3 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เฉลียวศรี พิบูลชล
อุปนายกสมาคมครูสอนภาษาอังกฤษ
ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 2) Mr. William Blair Heartley
อาจารย์สถาบัน ELT English Language for Thai Student

2.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคม ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของความตระหนักในการรับใช้สังคม และพฤติกรรมการรับใช้สังคม

- 1) บาทหลวง นิพนธ์ เทียนนิหาร
- 2) อาจารย์ อริยา เศวตามร์ และคณะ

2.5 แผนการสอนวิชาสังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี จันทรรชลอ
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เฉลียวศรี พิบูลชล
ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัย

1. นายบุญมา ทะจักร
2. นายเสา วันตัน
3. นายนิพนธ์ วันตัน
4. นางยวด วันตัน
5. นายผัด ทะจักร
6. นางไหล ก่อแก้ว
7. นายสนั่น สารสุรินทร์
8. นายจรัญ อุทานันท์
9. นายพิสุทธิ์ ชองการ
10. นางสาวแสงเดือน ตันเจริญ
11. นายอนันต์ ชัยวรรณ
12. นายประเวศ เนตรสุวรรณ
13. เด็กหญิงเพียงฤทัย คิตดี
14. เด็กหญิงเพียงดาว พูแสง
15. เด็กหญิงอำไพ บุญมา
16. เด็กหญิงสมคิด นาเครือ
17. เด็กชายสมพงษ์ วงศ์ชื่นใจ
18. เด็กหญิงพรทิพย์ ก่อแก้ว
19. เด็กชายนนทชัย ทะจักร
20. เด็กหญิงพิมพ์พา ทะจักร
21. เด็กหญิงผ่องพรรณ บุญเรือง
22. เด็กหญิงขวัญชีวา บุญเรือง
23. เด็กชายวีระพันธ์ ว่างใจ

ภาคผนวก ค

คู่มือการใช้แบบการเรียนรู้การสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

ในการนำแบบการเรียนรู้การสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมนั้น ครูควรมีความรู้และความเข้าใจอย่างชัดเจน ในแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม และ องค์ประกอบต่างๆ ของแบบการเรียนรู้การสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เพื่อไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คู่มือการใช้แบบการเรียนรู้การสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดและคำจำกัดความ ของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม
2. แบบการเรียนรู้การสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม
3. แนวทางการนำไปประยุกต์ใช้
4. ตัวอย่างการนำไปบูรณาการในรายวิชา และแผนการสอน

1. แนวคิดและคำจำกัดความ ของ การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมพัฒนามาจาก การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์และแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปสังคม เช่น แนวคิดของ จอห์น ดิวอี้ และ ปรัชญาพัฒนาการนิยมเน้นถึงการเรียนรู้ว่าควรจะมาจากการลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) หรือการมีประสบการณ์จริง แนวคิดของ เปาโล แฟร์ร ในการสร้างจิตสำนึกหรือความตระหนักต่อปัญหาต่างๆในสังคม โดยใช้วิธีการปฏิบัติควบคู่ไปกับแนวคิดด้านทฤษฎี และทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ของเดวิด คอลป์ และปรัชญาปฏิรูปนิยม ที่เน้นการศึกษาต้องมีส่วนในการพัฒนาสังคม รวมถึงพื้นฐานความเชื่อของคริสตชนที่ส่งเสริม ความรักเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ที่ทำตามคำสอนในคริสตศาสนาว่า “ทุกสิ่งที่ท่านทำต่อพี่น้องที่ต่ำต้อยที่สุด ก็เท่ากับทำต่อเราเอง”

การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม จึงเป็นทั้งปรัชญาทางการศึกษา และรูปแบบการเรียนการสอน ที่กล่าวว่าเป็นปรัชญาการศึกษา เพราะการเรียนรู้ สะท้อนความเชื่อที่ว่า การศึกษาต้องเชื่อมโยงกับสำนักทางสังคม และการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผลมากที่สุด คือการลงมือปฏิบัติและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่มีจุดมุ่งหมาย นอกจากนั้นการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมยังเป็นแบบแผนการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากรูปแบบการเรียนการสอนอื่นๆ

ดังนั้น ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมอย่างชัดเจนจึงเป็นเรื่องสำคัญ คู่มือนี้ พยายามที่จะให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เพื่อเป็นการพัฒนาแนวความคิดนี้ให้ก้าวหน้าต่อไป

คำจำกัดความ

เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม หมายถึงเทคนิคการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้ ด้านวิชาการและการทำกิจกรรมรับใช้สังคมเข้าด้วยกัน โดยผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เนื้อหาวิชาการ ควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมการรับใช้สังคมและทำการพิจารณาไตร่ตรองอย่าง มีรูปแบบที่ชัดเจน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา โดยมีการเรียนรู้วิชาการ การทำ กิจกรรมรับใช้สังคม การไตร่ตรอง และการประเมินผลและจัดกิจกรรมแสดงผลงาน

2. องค์ประกอบของแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

แบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. เป้าหมาย หลักการและเหตุผล

เป้าหมายของแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการรับใช้สังคม ทักษะการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

หลักการและเหตุผล คือ การศึกษาควรมีส่วนในการสรรสร้างสังคมประชาธิปไตย โดยพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมองเห็นว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และแสดงออกด้วยทำกิจกรรมการรับใช้สังคม ตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของสังคม ที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ ประยุกต์ใช้ศักยภาพ ความรู้วิชาการ ทักษะความสามารถ เพื่อร่วมมือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ของตน อันทำให้ชุมชนและสถานศึกษาเป็นหน่วยสนับสนุนและแหล่งในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2. เทคนิคและวิธีการเรียนการสอน

ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การเรียนวิชาการ โดย การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การศึกษาชุมชน การกำหนดปัญหา การแบ่งกลุ่มเพื่อศึกษาปัญหาที่สนใจ การเขียนโครงการการรับใช้สังคม การวางแผนการปฏิบัติการ การพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้อง การเรียนเนื้อหาในรายวิชา โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการ ตามขั้นตอนการสอน ดังนี้

1. **ตั้งเข็มทิศ** หมายถึง ครูและนักเรียนร่วมกันพิจารณากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหาและคัดเลือกเรื่องต่างๆที่จะศึกษาในรายวิชา โดยสอดคล้อง

คล้องกับจุดประสงค์ของแนวคิดการรับใช้สังคม รวมถึงการระดมทุนของนักเรียน การเลือก ปัญหาที่มีความสนใจและเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ของรายวิชา

2. คิครอบคอบ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ข้อ

2.1 การทบทวนความรู้ คือ การที่ครูและนักเรียนร่วมกันทบทวนความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน ด้วยการอภิปรายซักถามถึงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องที่น่าสนใจ หรือใช้กิจกรรมต่างๆในการทบทวนความรู้เดิม เป็นต้น

2.2 การนำเสนอความรู้ใหม่ และวิธีการเรียนรู้ หมายถึง การครูที่ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ อาศัยการใช้วิธีการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนและเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยที่ครูช่วยเหลือในการแสวงหาความรู้ในรายวิชา และวิธีการเรียนรู้ด้วยโครงการ

3. ประกอบกิจ โดยหมายถึง การที่นักเรียนแบ่งกลุ่มปฏิบัติการตามความสนใจ ทำการศึกษาปัญหา สามารถเขียนโครงการ วางแผนปฏิบัติการ และปฏิบัติการ โดยการแบ่งงานกันทำในกลุ่ม ตามความสนใจ ความถนัด ความสามารถ โดยที่ร่วมกันทำอย่างใกล้ชิด หรือต่างคนต่างทำแล้วนำผลมารวมกัน หรือการทำงานส่วนบุคคลแต่ปรึกษาหารือกันได้ โดยที่ครูให้คำแนะนำช่วยเหลือและเป็นพี่ปรึกษาโครงการต่างๆ

4. พินิจไตร่ตรอง ถึง การที่ครูให้เวลานักเรียนในการไตร่ตรองผลจากการปฏิบัติทั้งส่วนตัวและร่วมกัน ทั้งจากการเรียนรู้ในห้องเรียน และจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการไปปฏิบัติกิจกรรมการรับใช้สังคม โดยการพูด การเขียน การรายงาน เป็นต้น ซึ่งเป็นการสะท้อนความรู้สึกจากการเรียนรู้ และงานที่ทำไป โดยครูนำเสนอและตกลงวิธีการไตร่ตรอง และกำหนดเวลาในการไตร่ตรองรวมถึงการให้คำแนะนำ การตรวจสอบการไตร่ตรองที่กำหนดตามระยะเวลาและวิธีการ

5. ตอบสนองและประเมิน ด้วยการทำข้อสรุป แนวทางการปฏิบัติต่อไปและ การประเมินกระบวนการและผลลัพธ์

2.2 การทำกิจกรรมรับใช้สังคม โดยการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ โดย

1. การระดมทุน
2. การสำรวจความต้องการและปัญหาของชุมชน
3. การเลือกประเด็นปัญหา และการเขียนโครงการเพื่อทำกิจกรรมรับใช้สังคม
4. การปฏิบัติกิจกรรมรับใช้สังคม

5. การประเมินเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน

2.3 การไต่รตรง ด้วยการ 1. บันทึก 2. อภิปราย 3. เขียนรายงาน ส่วนบุคคล/กลุ่ม เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็นในการทำกิจกรรม และสิ่งที่ได้เรียนรู้ตั้งแต่ กิจกรรมแรกในชั้นเรียน ระหว่างการทำกิจกรรมการรับใช้ และความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่อยู่ในโครงการ โดยสอดแทรกในทุกคาบของการเรียนการสอน

2.4. การประเมินผลและแสดงผลงาน โดยการที่นักเรียนสรุปการเรียนรู้ เป็นของตนเอง และการนำผลงานออกแสดง รวมถึงการประเมินตนเอง และนำผลจากการ ไต่รตรง มาเพื่อปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไป โดยที่ครูช่วยเหลือ ติดตามผล โดยการเข้าร่วมกิจกรรม /การสังเกตพฤติกรรม รวมถึง การประเมินกิจกรรมการรับใช้สังคม, การเรียนรู้ตาม จุดประสงค์ ,โครงการและการเรียนรู้ และผลงาน

3. บทบาทผู้เรียน

- 3.1 ผู้เรียนที่กระตือรือร้น
1. ร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน
  2. เลือกปัญหาที่มีความสนใจและเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ของรายวิชา
  3. พัฒนาความรู้ความสามารถ
- 3.2 ผู้ปฏิบัติ
1. ระบุมุมมองของตน
  2. แบ่งกลุ่มปฏิบัติการตามความสนใจ
  3. เขียนโครงการเพื่อแก้ปัญหา
  4. วางแผนปฏิบัติการ
  5. ปฏิบัติการตามที่วางแผน
  6. แสดงผลงาน
- 3.3 ผู้ไต่รตรง
- ทำการไต่รตรงตามที่ตกลง ด้วยการบันทึก อภิปราย รายงาน ฯลฯ

4. บทบาทผู้สอน

- 4.1 ผู้อำนวยการ/ความสะดวก
- จัดประสบการณ์เรียนรู้
- จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ที่จำเป็น ฯลฯ
- 4.2 ผู้ชี้แนะ
- กำหนดจุดประสงค์รายวิชา
- เสนอวิธีการเรียนรู้

เสนอวิธีการไตร่ตรอง

ให้ความรู้ ฯลฯ

- 4.3 ผู้ให้คำปรึกษา
ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ
เป็นที่ปรึกษาโครงการ ฯลฯ

- 4.4 ผู้ประเมินผล
ติดตามผล
ประเมินความรู้
ประเมินการรับใช้สังคม ฯลฯ

- 4.5 ผู้ประสานสัมพันธ์
ประสานสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียน ครู ผู้บริหาร ชุมชน และองค์กร

ต่าง ๆ

5. สื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเกี่ยวกับ วิธีการเรียนรู้ และเนื้อหาสาระ รายวิชา

- 5.1 เสนอวิธีการเรียนรู้
1. วิธีการเขียนโครงการ
  2. วิธีการไตร่ตรอง
  3. วิธีการประเมินผล
  4. วิธีการนำเสนอผลงาน ฯลฯ

- 5.2 เสนอเนื้อหาสาระวิชา
1. เนื้อหาสาระการเรียน
  2. ใบงาน สื่อ วีดิทัศน์ ฯลฯ

6. การประเมินผล

- 6.1 การประเมินเพื่อปรับปรุงแก้ไข
1. ประเมินการเรียนรู้ และการทำกิจกรรมต่างๆ
  2. ประเมินความก้าวหน้าของโครงการ
- 6.2 การประเมินผลสรุป
1. ประเมินผลในรายวิชา
  2. ประเมินผลการทำกิจกรรมรับใช้สังคม
  3. ประเมินโครงการ

3. แนวทางการนำไปประยุกต์ใช้

3.1 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการไตร่ตรองอย่างเป็นระบบ

การไตร่ตรองอย่างแท้จริงเป็นการแยกกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมให้เห็นอย่างเด่นชัดออกจากกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ประเภทอื่นๆ เช่น การฝึกหัดงาน การเรียนด้วยการร่วมมือ ฯลฯ การไตร่ตรองเชื่อมโยงประสบการณ์การรับใช้กับเนื้อหาสาระรายวิชา เช่น การอ่าน และการบรรยาย เครื่องมือในการไตร่ตรอง รวมถึง การเขียนบันทึก การอภิปรายกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ โครงการส่วนบุคคล หรือโครงการระดับกลุ่ม การสะสมงานเขียน การนำเสนอในชั้นเรียน ฯลฯ จากกิจกรรมนี้ นักเรียนและครูจะได้รับประโยชน์เมื่อผู้เรียนแบ่งปันประสบการณ์กับเพื่อน ในกิจกรรมทุกอย่างที่เชื่อมโยงการรับใช้กับการเรียนรู้

เนื้อหาในการไตร่ตรอง

1. ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนและ/หรือการปฏิบัติกิจกรรมรับใช้สังคม
2. ความรู้สึกที่เกิดขึ้นก่อน ระหว่าง หรือ หลังจากเรียน/ปฏิบัติกิจกรรมรับใช้สังคม
3. สถานการณ์หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องที่นักเรียนให้ความช่วยเหลือ หรือกับเพื่อนร่วมงาน หรือกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่ให้ความช่วยเหลือ หรือองค์กรต่างๆ
4. ภาพรวมหรือผลจากการเรียนรู้ หรือ การปฏิบัติกิจกรรมการรับใช้สังคม
5. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความต้องการหรือปัญหาที่นักเรียนประสบในการเรียน หรือ ปฏิบัติกิจกรรมการรับใช้

วิธีการในการไตร่ตรอง

1. กิจกรรมการอ่าน เช่น การใช้กรณีตัวอย่าง นิทาน เรื่องเล่า บทความที่เกี่ยวข้อง เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ย้ำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น
2. กิจกรรมการเขียน เช่น การบันทึกก่อน/หลังส่วนบุคคล การบันทึกการทำงานกลุ่ม การเขียนจดหมายถึงผู้รับผิดชอบ การทำพอร์ตโฟลิโอ การเขียนรายงาน การเขียนสรุป
3. กิจกรรมการปฏิบัติ เช่น การวาดภาพ การทำหุ่นจำลอง การใช้ศิลปะในการแสดงออก เช่นการร้องเพลง การเต้นรำ การจัดกิจกรรมให้ความรู้ การแสดงละคร หรือบทบาทสมมติ
4. กิจกรรมการเล่า/อภิปราย เช่น การสัมภาษณ์ การอภิปรายอย่างไม่เป็นทางการ การอภิปรายกลุ่ม การนำเสนอด้วยการเล่าเรื่อง/นิทาน

3.2 แนวทางการจัดการวัดผลและประเมินผล และการแสดงผลงาน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จากประสบการณ์การรับใช้สังคม ควรใช้วิธีการที่เหมาะสม เนื่องจากมีการวัดและประเมินผลใน 2 ประเด็นหลัก คือ การวัดและประเมินผลด้านวิชาการ และการวัดและประเมินการรับใช้สังคม

วิธีการวัด

1. ในการวัดและประเมินผลด้านวิชาการ สามารถใช้การทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบวัดที่สร้างขึ้นได้
2. ในการวัดและประเมินผลด้านการรับใช้สังคม ควรแจกแจงการวัดออกเป็นด้านต่างๆ เช่น ด้านเจตคติ ด้านทักษะการแก้ปัญหา แล้วใช้วิธีการที่เหมาะสมในการวัดด้านต่างๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรมความตระหนักในการรับใช้สังคม และทักษะการแก้ปัญหา ด้วยแบบสังเกต และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
3. การวิเคราะห์เนื้อหาจากการบันทึกอนุทินส่วนตัว การทำงานของกลุ่ม ผลจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การอภิปรายกลุ่ม ทั้งจากผู้เรียน ครู ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ปกครอง
4. ใช้การวัดตามสภาพจริงจากกระบวนการการปฏิบัติงานและผลงานของผู้เรียน เช่นการประเมินตนเอง และการประเมินโดยเพื่อน หรือผู้เกี่ยวข้อง การใช้แฟ้มสะสมผลงาน ฯลฯ

3.3 แนวทางการจัดโครงการการเรียนรู้เพื่อการรับใช้สังคม

1. โครงการขนาดเล็ก
เริ่มด้วยสิ่งเล็กๆ ในสถาบันอาจเริ่มที่รายวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งเป็นเหมือนโครงการนำร่องที่จะระบุในอนาคตว่า ต่อไปอะไรทำได้ อะไรทำไม่ได้
2. แกนนำ
หาบุคคลที่เป็นแกนสำคัญ โดยการเลือกหาผู้ที่มีความสนใจ ในเรื่องการบูรณาการการรับใช้สังคมเข้าในรายวิชาที่มีอยู่แล้ว เป็นต้น ผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่แล้วในกิจกรรมการรับใช้สังคม โดยพยายามบูรณาการการรับใช้สังคมเข้าไปในหลักสูตรรายวิชา
3. หาความช่วยเหลือ
  - 3.1 กลุ่มครูที่มีความสนใจในเรื่องการรับใช้สังคม เพื่อให้กลุ่มนี้เป็นหลักในการผลิตเครื่องมือสำหรับสอน อาจเป็นแหล่งอ้างอิง คู่มือ ข้อเสนอแนะในการทำกิจกรรมสำหรับรายวิชาที่ใช้การรับใช้สังคมเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
  - 3.2 ผู้บริหาร ในการทำกิจกรรมการรับใช้สังคม ผู้บริหารเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและให้คำแนะนำ ในการติดต่อประสานงานกับชุมชน
  - 3.3 กลุ่มปฏิบัติการที่มีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมการรับใช้สังคม
  - 3.4 ที่ทำการอาจจะอยู่ในหน่วยของงานกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนหรือความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน
  - 3.5 อาสาสมัคร ซึ่งสามารถดำเนินกิจกรรมไปได้ก่อนที่จะได้รับงบประมาณ เป็นต้นจากนักเรียนอาสาสมัคร ที่เป็นเจ้าหน้าที่ในบางเวลา
4. พิจารณาชุมชนที่จะทำกิจกรรม

ก่อนที่จะกำหนดชุมชนใดชุมชนหนึ่งให้นักเรียนปฏิบัติการ ต้องมีการประเมินความพร้อมและแหล่งข้อมูลให้ชัดเจนก่อนที่จะลงมือปฏิบัติการ อาจจะใช้วิธีติดต่อเป็นรายบุคคลหรือการติดต่อทางโทรศัพท์ เพื่อรับรู้ความต้องการของชุมชน และจัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมจึงมีความหมาย

5. ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน

ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมรับใช้สังคม ผ่านทางสื่อต่างๆ ผู้ที่เป็นประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดคือ เพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง เป็นต้นผู้ที่สนใจ และเคยเข้าร่วมกิจกรรมมาก่อน โดยที่มีการจัดให้มีการพบกลุ่มในการบรรยาย 1-2 คาบ เช่นเดียวกับการที่ลงมือกระทำกิจกรรม โดยการเลือกสถานที่ทำกิจกรรมให้เหมาะสมกับการเดินทางของนักเรียน

6. การดำเนินการที่ดี

ผู้ดำเนินโครงการต้องรอบคอบที่จะพิจารณาทุกสิ่งอย่างรอบด้านเพื่อให้ทุกสิ่งดำเนินไปด้วยดี บางครั้งกิจกรรมในสถาบันหนึ่งอาจไม่สอดคล้องกับสภาพของอีกสถาบันหนึ่งก็เป็นได้ ดังนั้น ผู้ดำเนินการต้องพิจารณาและให้ความช่วยเหลือเพื่อให้การดำเนินโครงการสำเร็จ

7. จลองความสำเร็จ

เมื่อการดำเนินโครงการเจริญเติบโตขึ้น การให้ความสำคัญต่อโครงการเป็นเรื่องจำเป็น เพื่อให้ให้นักเรียนรับรู้ว่าการกระทำของเขามีความสำคัญ โดยที่เปิดโอกาสให้มีการแสดงความชื่นชมต่อ นักเรียน ครู และผู้สนับสนุนจากชุมชน หาโอกาสพิเศษในการขอบคุณผู้ที่มีส่วนร่วมในโครงการ ให้โอกาสต่างๆ เช่น วันสำคัญต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์และให้การศึกษาแก่สมาชิกของชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมการรับใช้ เพื่อความเข้าใจอันดีและความร่วมมือต่อไป

8. สร้างเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานชุมชน

8.1 เมื่อมีการรับรู้ความต้องการของชุมชน พยายามหาหน่วยงานที่รับผิดชอบกิจกรรมนั้นๆ ในชุมชน โดยที่สามารถแยกแยะเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานกับอาสาสมัคร หรือนักเรียนที่ไปฝึกหัดการรับใช้สังคมในชุมชนนั้นๆ การเชื่อมโยงการเรียนรู้กับกิจกรรมการรับใช้สังคมอาจเป็นเรื่องที่แปลก แต่เมื่อเกิดความเข้าใจ จะทำให้ประสบความสำเร็จในกิจกรรมการรับใช้ หน่วยงานจะมีโอกาสในการประเมินนักเรียนระหว่างการปฏิบัติการและหลังจากการปฏิบัติการ และให้ผลย้อนกลับไปยังผู้ประสานงานโครงการ

8.2 สถานที่ในการทำกิจกรรม รวมถึง โรงเรียนของรัฐบาล สถานสงเคราะห์คนชรา สถานสงเคราะห์คนพิการ สวนสาธารณะ สภากาชาด โรงพยาบาล ฯลฯ

9. การไตร่ตรอง

การไตร่ตรองอย่างแท้จริง เป็นการแยกกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมให้เห็นอย่างเด่นชัดออกจากกิจกรรมการศึกษาโดยประสบการณ์ประเภทอื่นๆ เช่น การฝึกหัดงาน การเรียนด้วยการร่วมมือ ฯลฯ การไตร่ตรองเชื่อมโยงประสบการณ์การรับใช้กับเนื้อหาสาระรายวิชา เช่นการอ่าน และการบรรยาย เครื่องมือในการไตร่ตรอง รวมถึง การเขียนบันทึก

การอภิปรายกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ โครงการส่วนบุคคล หรือโครงการระดับกลุ่ม การสะสมงานเขียน การนำเสนอในชั้นเรียน ฯลฯ จากกิจกรรมนี้ นักเรียนและครูจะได้รับประโยชน์เมื่อผู้เรียนแบ่งปันประสบการณ์กับเพื่อน ในกิจกรรมทุกอย่างที่เชื่อมโยงการรับใช้กับ การเรียนรู้

10. การประเมินผล และการวัดผล

การเรียนรู้จากประสบการณ์การรับใช้ ไม่สามารถประเมินในแนวทางเดียวกับการทำ ข้อสอบ หรือการทำรายงาน ครูบางท่านใช้วิธีการสำรวจเจตคติก่อนและหลังการปฏิบัติ การของนักเรียน ต่อกิจกรรมการรับใช้สังคม และความรับผิดชอบของพลเมือง และต่อรายวิชา ซึ่งช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจว่าเขาได้เรียนรู้อะไรบ้าง มากแค่ไหน และทัศนคติของเขาเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรจากการมีประสบการณ์เดิมในการรับใช้สังคม

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างแผนการสอน
แผนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา

วิชาบังคับแกน

ส ๑๐๒ ประเทศของเรา ๒

๒ คาบต่อสัปดาห์ ต่อภาค

๑ หน่วยการเรียนรู้ ๓๖ คาบเรียน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาประวัติความเป็นมาของชาติไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยสังเขป
ศึกษาประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย ด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยเน้นการสร้างและพัฒนาชาติ
ศึกษาบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว และชุมชนในสังคมประชาธิปไตย
เพื่อให้เกิดความเข้าใจในพัฒนาการของชาติไทย เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นปึกแผ่นของชนชาติไทย และปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและชุมชนในสังคมประชาธิปไตย

จุดประสงค์ของรายวิชาสังคมศึกษา ส 102

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของชนชาติไทย
2. นักเรียนทราบถึงแหล่งอารยธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์และเรื่องราวของอาณาจักรที่สำคัญในดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบัน
3. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของประเทศไทย ในฐานะที่เป็นแหล่งสะสมความเจริญติดต่อสืบเนื่องกันเรื่อยมาตั้งแต่ครั้งอดีต
4. นักเรียนมีความเข้าใจเรื่องราวของอาณาจักรเริ่มแรกของคนไทย การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยเป็นราชธานี การสร้างความเป็นปึกแผ่นของคนไทย รวมทั้งตระหนักในความยากลำบากและความเพียรพยายามของบรรพบุรุษ ในอันที่จะสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้กับชาติไทย
5. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจพัฒนาการด้านการเมือง การปกครองของอาณาจักรสุโขทัย และตระหนักถึงความเพียรพยายามของบรรพบุรุษในอันที่จะสร้างอาณาจักรสุโขทัยให้มั่นคงเป็นปึกแผ่น
6. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรสุโขทัย และมีความเข้าใจเรื่องราวของอาณาจักรสุโขทัยได้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น
7. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ พัฒนาการด้านสังคมและวัฒนธรรมของอาณาจักรสุโขทัย รวมทั้งเล็งเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมสมัยสุโขทัยที่สืบทอดมาถึงปัจจุบัน

8. นักเรียนตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของสังคมประชาธิปไตย รู้จักปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัวและชุมชนในสังคมประชาธิปไตย รวมทั้งสามารถนำเอาหลักคุณธรรมและจริยธรรมที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมประชาธิปไตยมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้

จุดประสงค์ของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการนำทฤษฎีหรือเนื้อหาในการเรียนเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักเชื่อมโยงความคิดกับการกระทำโดยอาศัยการคิดไตร่ตรอง
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ และมีความสนใจในความต้องการของผู้อื่น
4. เพื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมรับใช้สังคมตามความต้องการของชุมชน หรือเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนตามระดับความสามารถของนักเรียน

บูรณาการจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา กับจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

1. นักเรียนสามารถบอกความหมาย หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ใช้อำนาจอธิปไตยโดยประชาชนในระบอบประชาธิปไตย และลักษณะของสังคมประชาธิปไตย
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตยมาใช้ในการจัดทำโครงการรับใช้สังคม ตามความต้องการของชุมชน
3. นักเรียนสามารถบอกพัฒนาการ ประวัติความเป็นมาของชนชาติไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หลักฐานที่ใช้ในการศึกษาเรื่องราวและแนวคิดเรื่องถิ่นกำเนิดของชนชาติไทยได้
4. เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาความต้องการและปัญหา ของชุมชน และประยุกต์ใช้ความรู้เรื่องการศึกษาประวัติความเป็นมาของชนชาติไทย เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของชุมชนได้
5. นักเรียนสามารถบอกแหล่งอารยธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์และอาณาจักรโบราณในดินแดนที่เป็นประเทศไทยปัจจุบันได้
6. นักเรียนสามารถบอกอาณาจักรเริ่มแรกของคนไทย และการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยได้
7. เพื่อให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละและมีความสนใจในความต้องการของผู้อื่น โดยมีส่วนร่วมในโครงการรับใช้สังคมที่ตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของชุมชนได้
8. เพื่อนักเรียนสามารถนำเอาหลักคุณธรรมและจริยธรรมที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมประชาธิปไตยมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้

เนื้อหารายวิชาสังคมศึกษา ส ๑๐๒ ที่นำมาทดลองสอน

การดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย

ความหมายของประชาธิปไตย

หลักการสำคัญของประชาธิปไตย

การใช้อำนาจอธิปไตยโดยประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

ลักษณะของสังคมประชาธิปไตย

บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในสังคมประชาธิปไตย

ผลการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยต่อสังคม

คุณธรรมและจริยธรรมเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมประชาธิปไตย

พัฒนาการและประวัติความเป็นมาของชนชาติไทย

พัฒนาการและประวัติความเป็นมาของชนชาติไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

หลักฐานที่ใช้ในการศึกษาเรื่องราวของชนชาติไทย

แนวความคิดเรื่องถิ่นกำเนิดของชนชาติไทย

แหล่งอารยธรรมและอาณาจักรโบราณในดินแดนประเทศไทยปัจจุบัน

แหล่งอารยธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์

อาณาจักรโบราณในดินแดนที่เป็นประเทศไทยปัจจุบัน

อาณาจักรเริ่มแรกของคนไทยและการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

อาณาจักรหริภุญชัย

อาณาจักรล้านนา

อาณาจักรสุโขทัย : การสถาปนากรุงสุโขทัยและราชวงศ์พระร่วง

ปัจจัยที่เอื้อต่อการสถาปนากรุงสุโขทัย

รายพระนามกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วง

พระราชกรณียกิจของกษัตริย์องค์สำคัญของสุโขทัย

ข้อตกลงในการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

1. จะมีการเรียนการสอนในห้องเรียนตามเวลาที่กำหนดในหลักสูตรแต่ละรายวิชาสังคมศึกษา 2 คาบต่อสัปดาห์
2. นักเรียนจะทำโครงการการรับใช้สังคม โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา และใช้เวลาในการทำกิจกรรมไม่น้อยกว่า 2 คาบต่อสัปดาห์ (นอกเวลาเรียน) รวมทั้งหมด ประมาณ 20 - 30 คาบ ต่อโครงการ
3. การไต่ตรองจะใช้เวลาทั้งในคาบเรียน และนอกเวลาเรียนที่ได้ตกลงกัน
4. การนำเสนอผลงาน จะเป็นการสรุปการเรียนรู้ทั้งหมด โดยจัดขึ้นเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมรับรู้และประเมินผลโครงการการรับใช้สังคม

ปฏิทินการศึกษาภาคปลาย
 โครงการสอน 12 สัปดาห์ วิชาสังคมศึกษา ส 102

สัปดาห์	เนื้อหา	แผนการ สอน	ขั้นตอนของ การเรียนรู้ด้วย การรับใช้สังคม
สัปดาห์ที่ 1	การดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย	หน่วยที่ 1	ขั้นเตรียม
สัปดาห์ที่ 2			ขั้นปฏิบัติ/ ไตร่ตรอง
สัปดาห์ที่ 3			
สัปดาห์ที่ 4			
สัปดาห์ที่ 5			
สัปดาห์ที่ 6	พัฒนาการและประวัติความเป็นมาของชน ชาติไทย	หน่วยที่ 2	ขั้นปฏิบัติ/ ไตร่ตรอง
สัปดาห์ที่ 7			
สัปดาห์ที่ 8	แนวคิดเกี่ยวกับถิ่นกำเนิดของชนชาติไทย และแหล่งอารยธรรมในดินแดนประเทศ ไทยปัจจุบัน	หน่วยที่ 3	ขั้นปฏิบัติ/ ไตร่ตรอง
สัปดาห์ที่ 9			
สัปดาห์ที่ 10		หน่วยที่ 4	ขั้นปฏิบัติ/ ไตร่ตรอง
สัปดาห์ที่ 11			
สัปดาห์ที่ 12		หน่วยที่ 5	ขั้นประเมินสรุป
สัปดาห์ที่ 13			ขั้นแสดงผลงาน

แผนการสอนวิชาสังคมศึกษา ส 102

หน่วยที่ 1 เรื่อง ชุมชนของจีน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 9 คาบ

ความคิดรวบยอด

ชุมชนหมายถึง กลุ่มบุคคลที่อยู่ร่วมกันในบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์ พึ่งพาอาศัยกัน มีวัฒนธรรมประเพณีของตนเอง หากบุคคลมองเห็นว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เห็นคุณค่า และศักยภาพของชุมชน ใส่ใจต่อปัญหา และกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อร่วมรับผิดชอบต่อชุมชนนั้น ซึ่งกล่าวได้ว่าสมาชิกมีความตระหนักในการรับใช้สังคม อันเป็นการดำเนินชีวิตตามวิถีและวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นทั้งรูปแบบการปกครองที่เคารพสิทธิเสรีภาพ ศักดิ์ศรีของมนุษย์ และความเสมอภาคของประชาชนทุกคน และวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยควรเริ่มที่หน่วยที่เล็กที่สุดของสังคมนั่นก็คือ ชุมชน

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของชุมชน รู้จักปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนในสังคมประชาธิปไตย โดยตระหนักถึงคุณค่าและศักยภาพของชุมชน ใส่ใจต่อปัญหา รวมทั้งดำเนินโครงการเพื่อรับใช้สังคม ตามความสามารถได้

เนื้อหา

ความหมายและความสำคัญของชุมชน/สังคม
 ความหมายและความสำคัญของการรับใช้สังคม
 การสำรวจชุมชน สภาพและความเป็นมาของชุมชน
 การระบุความต้องการและปัญหาของชุมชน
 บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในสังคมประชาธิปไตย
 คุณลักษณะของพลเมืองดี และลักษณะของสังคมประชาธิปไตย
 คุณธรรมและจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมประชาธิปไตย
 ความหมายและหลักการประชาธิปไตย
 การเขียนโครงการรับใช้สังคม

คาบที่ 1–2 ความหมาย และความสำคัญของชุมชน

ความคิดรวบยอด ชุมชน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่อยู่ร่วมกันในบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยกัน มีวัฒนธรรมประเพณีของตนเอง การที่บุคคลสามารถระบุว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เห็นคุณค่าและศักยภาพของชุมชน ใส่ใจต่อปัญหา และกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อร่วมรับผิดชอบต่อชุมชนนั้น จะช่วยให้ชุมชนเข้มแข็งและมีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายและความสำคัญของชุมชน และบอกได้ว่าตนเอง เป็นสมาชิกของชุมชนใด

- จุดประสงค์นำทาง**
1. นักเรียนสามารถบอกความหมายและความสำคัญของชุมชนได้
  2. นักเรียนสามารถระบุชุมชนที่ตนเองเป็นสมาชิกได้
  3. นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
  4. นักเรียนบอกความสำคัญของชุมชนต่อตนเองได้
  5. นักเรียนสามารถบันทึกความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับชุมชนได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นตั้งเข็มทิศ

1. ครูให้คำแนะนำกับผู้เรียนว่า ในการเรียนการสอนวิชานี้ จะใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม คือนอกจากจะมีการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้ว นักเรียนจะทำกิจกรรมเพื่อรับใช้สังคม ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ของชุมชนตามความต้องการหรือเป็นการแก้ปัญหาของชุมชนนั้น ๆ ก็ได้ตามที่นักเรียนจะคิดโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการหรือเพื่อแก้ปัญหาของชุมชนที่นักเรียนเป็นสมาชิกอยู่ ดังนั้น การร่วมกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนจึงเป็นแนวทางสำคัญในการเรียนรู้วิชานี้ และจะแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยๆ ดังนี้

หน่วยที่ 1	ชุมชนของฉัน	9 คาบ
หน่วยที่ 2	บ้านเมืองในอดีตกาล	3 คาบ
หน่วยที่ 3	ถิ่นฐานบ้านเมือง	4 คาบ
หน่วยที่ 4	บรรพบุรุษของเรา	4 คาบ
หน่วยที่ 5	มรดกอันล้ำค่า	4 คาบ

ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและมีข้อตกลงร่วมกัน เรื่องการประชุมและการไต่ร่อง

ขั้นคิดรอบคอบ และประกอบกิจ

2. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 6-7 คน ตามสมัครใจโดยแบ่งหน้าที่เป็นประธาน ผู้บันทึก และสมาชิก เมื่อแบ่งกลุ่มแล้ว ครูให้นักเรียนระดมความคิดเห็นว่า นักเรียนเป็น

สมาชิกของสังคมใดบ้าง หลักฐานหรือเหตุผลประกอบการเป็นสมาชิกคืออะไร ให้นักเรียนตอบให้ได้มากที่สุด ลงในใบงานที่ 1.1

3. ครูให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงาน การเป็นสมาชิกของสังคม และเหตุผลหรือหลักฐานประกอบ ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป ความหมายของชุมชนที่ต้องมีองค์ประกอบร่วมกัน คือ กลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน มีสถานที่ มีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีรูปแบบการดำเนินชีวิต มีวัฒนธรรมและสิ่งที่ยึดถือร่วมกัน

4. ครูให้นักเรียนประชุมตกลงกันว่า ชุมชนที่นักเรียนเป็นสมาชิกคือชุมชนใด โรงเรียน หรือ หมู่บ้านใด ชุมชนนั้นๆ มีความสำคัญอย่างไรต่อนักเรียนในกลุ่ม และให้นักเรียนตั้งคำถามที่อยากทราบเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนนั้นๆ เช่น ประวัติความเป็นมา จำนวนประชากร อาชีพ ความต้องการของชุมชน ปัญหาของชุมชน ฯลฯ ทำลงในใบงานที่ 1.2

ขั้นแสดงผลงานและประเมิน

5. ครูให้ผู้แทนกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปชุมชนที่นักเรียนเป็นสมาชิก โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของชุมชนที่มีต่อสมาชิก

ขั้นการไตร่ตรอง

6. ครูให้เวลานักเรียนแต่ละคน เขียนใบบันทึกอนุทินส่วนบุคคล เกี่ยวกับ การเป็นสมาชิกของชุมชนตามที่นักเรียนระบุ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อชุมชนนี้ ชุมชน... มีความสำคัญอย่างไรต่อนักเรียน หากไม่มีชุมชนนี้ อะไรจะเกิดขึ้น ถ้าเลือกได้นักเรียนอยากเป็นสมาชิกของชุมชนใดมากที่สุด เพราะอะไร ลงในใบบันทึกอนุทินส่วนบุคคล

กิจกรรมนอกห้องเรียน

7. ครูให้นักเรียนนำคำถามที่สร้างขึ้นไปสัมภาษณ์สมาชิกในชุมชน ลงในใบงานที่ 1.3 เพื่อให้ได้ข้อมูลของชุมชนให้มากที่สุด แล้วนำมารวมกันตามกลุ่มที่กำหนดไว้

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ใบงานที่ 1.1 , 1.2 และ 1.3
2. ใบบันทึกอนุทินส่วนบุคคล

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการทำงานกลุ่ม
  2. สังเกตการอภิปรายซักถาม
  3. ตรวจผลงาน
- ใบงาน
  - ใบบันทึกอนุทินส่วนบุคคล

ใบงานที่ 1.1

ให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิดว่านักเรียนเป็นสมาชิกของชุมชนใดบ้าง

1. ชุมชน.....
เหตุผล หรือหลักฐานในการเป็นสมาชิก.....
2. ชุมชน.....
เหตุผล หรือหลักฐานในการเป็นสมาชิก.....
3. ชุมชน.....
เหตุผล หรือหลักฐานในการเป็นสมาชิก.....
4. ชุมชน.....
เหตุผล หรือหลักฐานในการเป็นสมาชิก.....
5. ชุมชน.....
เหตุผล หรือหลักฐานในการเป็นสมาชิก.....
6. ชุมชน.....
เหตุผล หรือหลักฐานในการเป็นสมาชิก.....
7. ชุมชน.....
เหตุผล หรือหลักฐานในการเป็นสมาชิก.....

ใบงานที่ 1.2

ให้นักเรียนในกลุ่มพิจารณาว่า จะตกลงเป็นสมาชิกของชุมชนใด โดยใช้เหตุผลประกอบ

1. ข้อตกลงของกลุ่ม

ชื่อชุมชน.....

เหตุผล.....

.....

ความสำคัญของชุมชนต่อสมาชิกในกลุ่ม.....

.....

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม.....

.....

.....

2. เรื่องราวที่อยากรู้เกี่ยวกับชุมชนนี้คืออะไรบ้าง

2.1 .....

2.2 .....

2.3 .....

2.4 .....

2.5 .....

2.6 .....

2.7 .....

3. ให้นำเรื่องที่อยากรู้อมาตั้งเป็นคำถามให้มากที่สุดเท่าที่จะตั้งได้

3.1 .....

3.2 .....

3.3 .....

3.4 .....

3.5 .....

3.6 .....

3.7 .....

ใบงานที่ 1.4

ใบบันทึกผลการสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูล

1. ชื่อ-สกุล..... เพศ.....อายุ.....
 อาชีพ..... จำนวนบุคคลในครอบครัว.....
 ข้อมูลอื่นๆ.....

2. ชื่อ-สกุล..... เพศ.....อายุ.....
 อาชีพ..... จำนวนบุคคลในครอบครัว.....
 ข้อมูลอื่นๆ.....

3. ชื่อ-สกุล..... เพศ.....อายุ.....
 อาชีพ..... จำนวนบุคคลในครอบครัว.....
 ข้อมูลอื่นๆ.....

4. ชื่อ-สกุล..... เพศ.....อายุ.....
 อาชีพ..... จำนวนบุคคลในครอบครัว.....
 ข้อมูลอื่นๆ.....

ผู้สัมภาษณ์.....

วันที่.....

คาบที่ 3-4 ความสำคัญของการรับใช้สังคมและสภาพและปัญหาของชุมชน

ความคิดรวบยอด การรู้จักสภาพ ความเป็นมาของชุมชน เป็นสิ่งสำคัญ และช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการรับใช้สังคม ที่มีส่วนในการแก้ปัญหาให้กับชุมชนอันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของการเป็นพลเมืองดี

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจสภาพชุมชนของตนและตระหนักถึงความสำคัญของการรับใช้สังคมอันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของความเป็นพลเมืองดี

จุดประสงค์นำทาง

1. นักเรียนสามารถสำรวจสภาพของชุมชนได้
2. นักเรียนสามารถเล่าสภาพและความเป็นมาของชุมชนได้
3. นักเรียนสามารถระบุคุณลักษณะของพลเมืองดีได้
4. นักเรียนบอกความสำคัญของการรับใช้สังคมได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นตั้งเข็มทิศ

1. ครูให้นักเรียนรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากการไปสัมภาษณ์สมาชิกในชุมชน นำมารวมกันและสรุปเพื่อนำเสนอในห้องเรียน เป็นสภาพและความเป็นมาของชุมชนของฉัน จากใบงานที่ 1.4 ลงในใบงานที่ 2.1 (ใบสรุปสำรวจชุมชน)

ขั้นนำเสนอและประเมิน

2. ผู้แทนกลุ่มนำเสนอสภาพและความเป็นมาของชุมชนของฉัน ตามที่รวบรวมได้

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป สภาพและความเป็นมาของชุมชน ครูให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น

ขั้นประกอบกิจ

4. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องประกอบภาพ เรื่อง ขอนไม้กลางถนน เมื่ออ่านแล้วให้นักเรียนช่วยกันเติมข้อความตอนสุดท้ายของเรื่องให้ได้ใจความสมบูรณ์ เมื่อเติมเสร็จแล้ว ให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันบอกเหตุผลว่าทำไมจึงเติมข้อความนั้น ข้อความนั้นมีความสำคัญอย่างไร

ขั้นคิดรอบคอบ

5. หลังจากที่รายงานจบแล้วให้ร่วมกันอภิปราย “คุณลักษณะของพลเมืองดี” สรุปเป็นแผนผังความคิด ลงในใบงานที่ 2.2 และนำไปติดบอร์ดในห้องเรียน ครูให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย การเคารพกฎหมาย การรู้จักรับฟังเหตุผลของทุกคน และการรู้จักพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย ของแต่ละเหตุผล และรู้จักเลือกสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และเห็นความสำคัญของการรับใช้สังคม เช่นการอุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม เห็นปัญหาที่ช่วยแก้ปัญหา ไม่ดูดายหรือปล่อยให้เป็นหน้าที่ของผู้อื่น

ขั้นไตร่ตรอง

6. ครูให้นักเรียนไตร่ตรอง “อะไร คือ ขอนไม้ในชุมชนของฉัน และใครมีส่วนทำให้ขอนไม้นั้นเคลื่อนที่ไป” เขียนลงในใบบันทึกอนุทินส่วนบุคคล

กิจกรรมนอกห้องเรียน

7. ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มไปสำรวจความต้องการและปัญหาของชุมชนตามใบงานที่ 2.3 รวมทั้งใช้เวลานอกคาบเรียนเพื่อประชุมสรุปและเตรียมนำเสนอ ครูให้แต่ละกลุ่มบันทึกการทำงานกลุ่มลงในใบบันทึกการทำงานกลุ่ม

สื่อการเรียนการสอน

1. ใบงานที่ 2.1 ใบสำรวจชุมชน
2. เรื่องประกอบภาพ ขอนไม้กลางถนน
3. ใบงาน 2.2 ผังความคิดเรื่อง คุณลักษณะของพลเมืองดี
4. ใบบันทึกอนุทินส่วนบุคคล

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการทำงานกลุ่ม
2. สังเกตการอภิปรายซักถาม
3. ตรวจผลงาน
  - แผนผังความคิด
  - ใบงาน
  - ใบบันทึกอนุทินส่วนบุคคล

ใบงานที่ 2.1

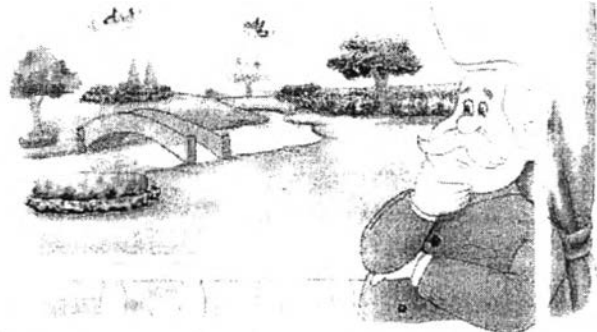
ใบสรุปการสำรวจชุมชน

กลุ่มที่..... วันที่สำรวจ.....

ชุมชน.....

1. ประชากร
จำนวนประชากร
จำนวนในแต่ละครอบครัว
อายุ
เด็กเล็ก
เยาวชน
คนทำงาน
ผู้อาวุโส
2. สภาพแวดล้อม
ที่อยู่อาศัย
ที่ทำกิน
อาชีพ รายได้
วัฒนธรรม ประเพณี
วิถีชีวิต
สุขภาพ
การพักผ่อนหย่อนใจ
3. ความต้องการและปัญหาของชุมชน
1.
2.

ขอนไม้กลางถนน

เช้าวันหนึ่งมีคนหลายร้อยคนยืนรอที่หน้าสถานีรถไฟในนครเซี่ยงไฮ้
ทุกคนกำลังมองหาคนหนึ่งที่หายไปจากบ้านของตัวเอง และนี่คือเรื่องราว
ของชายคนหนึ่งชื่อจางเจียงที่หายไปจากบ้านของตัวเองในวันหนึ่ง

หลังจากผ่านไปสองปีจางเจียงก็กลับมาที่สำนักงานของเมือง
เซี่ยงไฮ้ และ ได้เจอเพื่อนเก่าของเขา

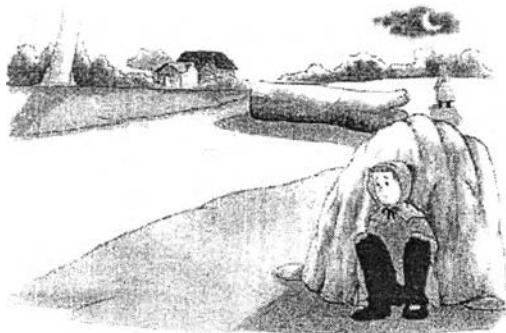
"จี่นนี่" จางเจียง ซึ่งเป็นเพื่อนเก่าของเขา
คนแรกก็ถามว่าทำไมจี่นนี่ถึงหายไป
จี่นนี่ก็ตอบว่าตัวเองหายไปเพราะ

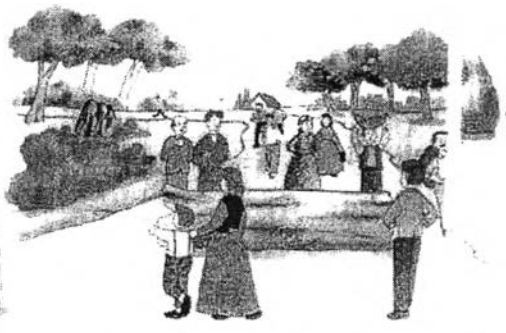
ตั้งนั้น จางเจียงก็ไปสมัครงานที่
สำนักงานลับลับของเมือง
ซึ่งให้คนรับใช้ลับของคนไปทำงานลับลับอะไร
บางอย่าง

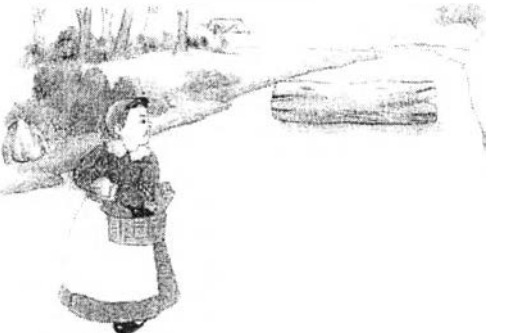
จางเจียงก็ทำงานลับลับของเมือง
แล้วตั้งนั้นจี่นนี่ก็มาสมัครงานที่
สำนักงานลับลับของเมือง
ซึ่งให้คนรับใช้ลับของคนไปทำงานลับลับอะไร
บางอย่าง

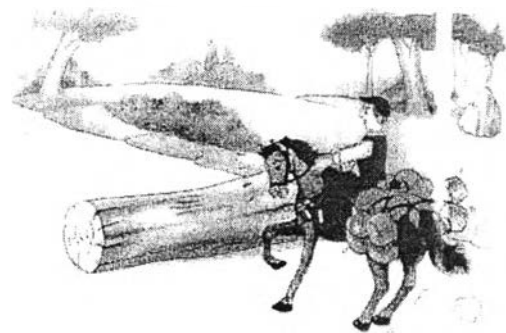
จากนั้น คนอื่นก็คนหนึ่งก็ชอบหลบเข้าไปนั่งพักใต้
กองฟางโดยไม่รู้ตัว ในขณะที่อีกคนหนึ่งก็ชอบไป
นอนหลับใหลอยู่ใต้กองฟางที่กองไว้ข้างทาง

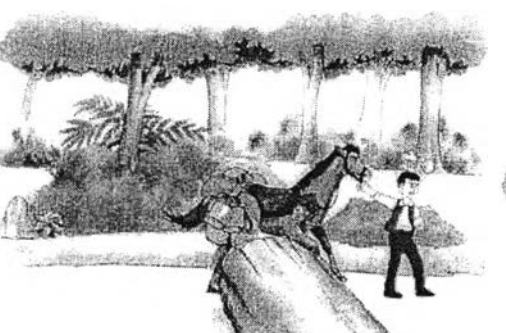
เจ้าชายโง่งม ก็ยังมีผู้มาจากรบไม่ได้อีก เขาจึง
ตั้งใจจะทำเป็นแบบอย่างที่ดีนี้ ตั้งใจว่าเมื่อทุกคนเห็น เขาไม่มี
ขนาดใหญ่มากกว่าคนอื่นเขา จึงพากันไปตาม ๆ กัน

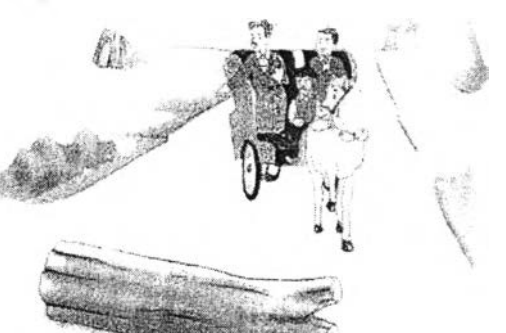
เมื่อไรก็ตามที่ ผู้คนใดคนหนึ่งไม่มาขอความช่วยเหลือ
ก็อย่าไปช่วยเขา เพราะถ้าช่วยแล้ว เขาก็จะเดินต่อไป
จนไปถึงปลายทางนั้น

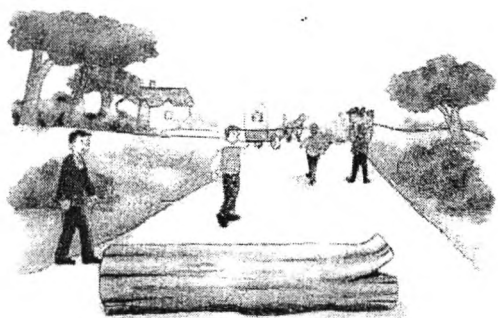
จนกระทั่ง ชาวกรุงของ เจ้าเมืองหลวงได้ เห็น
คนดี ๆ อย่างนี้ ก็พากันทำตามกัน เพราะคนดี ๆ อย่างนี้
ผู้ดี ๆ ก็พากันทำตามกันต่อไปอีก ๆ อีกต่อไป

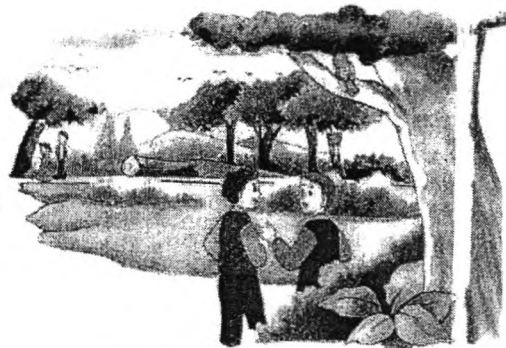
จากนั้นจึงค่อย ๆ ขยับเข้ามาหาคนดี ๆ ไปตามขอ
ความช่วยเหลือได้เรื่อย ๆ และขออยู่เรื่อย ๆ จน
ก็เดินตามผ่านถนนสายนี้ ก็พากันเดินดี ๆ หรือเดินพอ
พอเดินได้ก็เดิน ๆ เดิน ๆ ไปตาม ๆ กัน

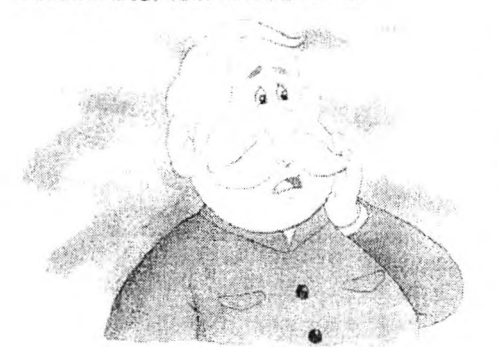
เมื่อคนที่วิ่งหนีมาขอความช่วยเหลือเห็นผู้ใด
ก็ไปขอความช่วยเหลือด้วยกัน ผู้คนก็ค่อย ๆ เดินดี ๆ
เรื่อย ๆ คนไหนขอเข้าไปโดยไม่รู้ตัวก็เดินดี ๆ
นี่ถ้าเดินเรื่อย ๆ เข้าไปก็เดินดี ๆ เข้าไปขอความช่วยเหลือ
ก็เดินดี ๆ

นี่อะไร ท่านไม่คิดว่าเมื่อทุกคนจะประสบกับปัญหาอย่างเดียวกัน แต่ทำไมใครๆจะช่วยกันไม่เท่านี้ ไม่ก็ใครสักคนก็คิดจะขโมยของนี้ไปให้พ้นไปจากถนน

คนรับใช้ของท่านเจ้าเมืองเขาก็คิดเช่นนั้น เขาแอบเฝ้าดูผู้คนที่เดินทางสัญจรไปมาตลอดทั้งวัน จนกระทั่งวันนี้ตกใจค้นพบว่าได้อีกคนหนึ่งจึงมาเปลี่ยนเวรกันคอยเฝ้า

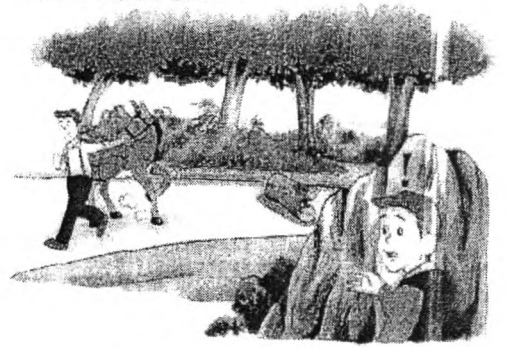
แต่ถึงอย่างไรท่านเจ้าเมืองก็ไม่ฟังหูตากว่งๆ ขณะเดียวกันนี่เองที่เหล่าพ่อค้าที่เดินมาตลอด พอยังไม่ทันได้ยกของเข้าบ้านก็ถูกขโมยของไปหมดแล้ว

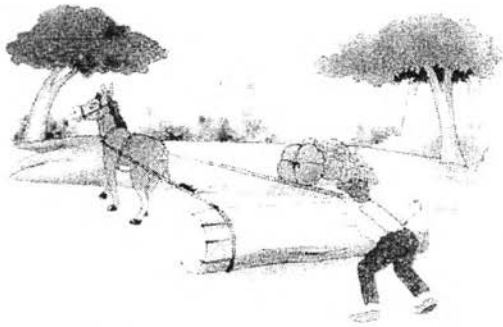
เวลาผ่านไปจนถึงตอนกลางของวันก็สี่ มีพี่ชายคนหนึ่งชื่อวัน เดินสูงตามทางถนนสายนี้ เพื่อนำของที่เขาค้นเจอมาในกลาง

เมื่ออาทิตย์ของไม่เข้าบ้านเขาหันหลังตัวเองอย่างประหลาดใจ และทำพิงกับตนเองด้วยประตอก็คือคล้ายคลึงกับทุกคน เขาไม่คิดว่าเขาจะไม่มาเจอของนี้ที่ท่านี้ ผู้คนก็เดินผ่านไปมา

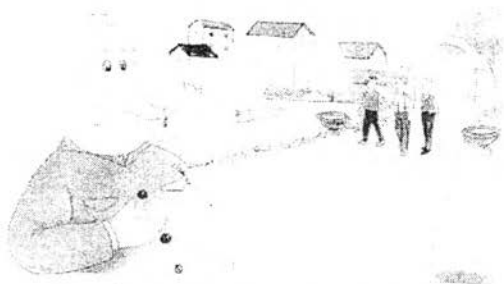
วันเดินตามดูรอบๆ พอนั่งอยู่สักครู่ แล้วจึงเดินสูงตามของเขาอันกลับไปในทางเดิม ดูเหมือนว่า เขาไม่ค่อยคุยกับทุกคนที่ไม่ได้ใส่ใจกับของไม้พอนี้สักเท่าไหร่ มันน่าแปลกหลังจากนั้นเขาก็กลับมาก็ค้นเจอพี่ร่วมบ้านเขาคอยเฝ้า

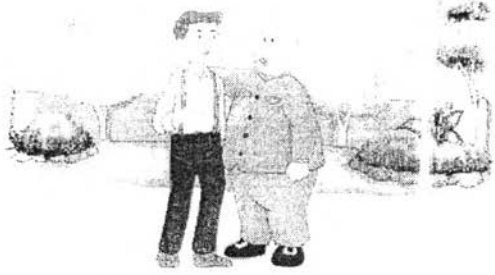
วันอาทิตย์... (text describing the scene)

เขา... (text describing the scene)

เขา... (text describing the scene)

ในวัน... (text describing the scene)

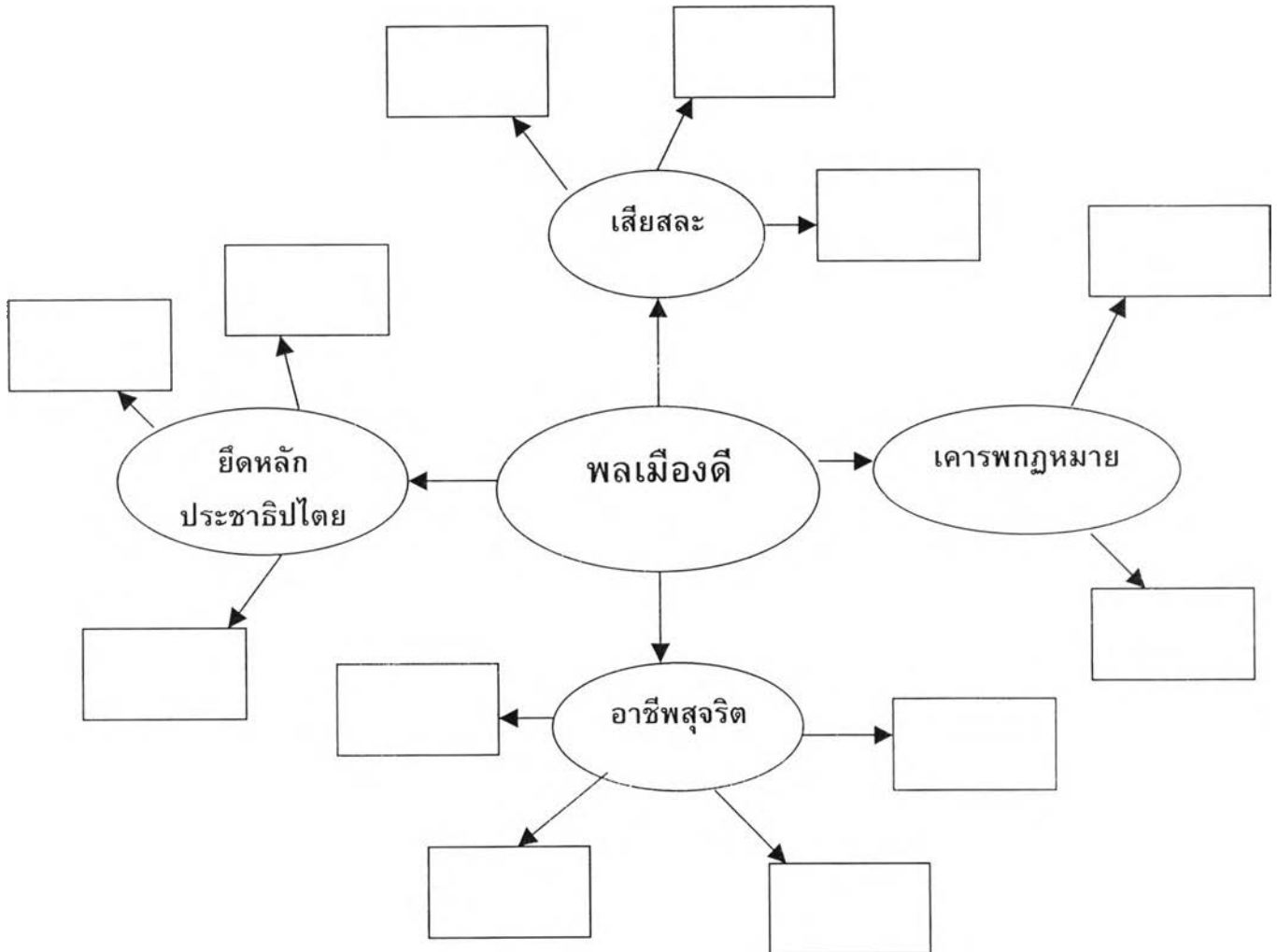
ท่านเจ้าเมืองจึง... (text describing the scene)

คำสั่ง: ให้เด็กเรียนช่วยกัน... (instructions for students)

ใบงานที่ 2.2
ผังความคิด “พลเมืองดี”

ให้นักเรียนนำลักษณะของพลเมืองดีมาใส่ในผังความคิดให้สมบูรณ์

คาบที่ 5-6 บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน

ความคิดรวบยอด สมาชิกในชุมชนต่างมีความรับผิดชอบต่อชุมชนของตนตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง และสมาชิกของชุมชนสามารถมองเห็นถึงความต้องการและปัญหาของชุมชน ตระหนักถึงผลกระทบของปัญหาต่อตนเองและชุมชน และสามารถหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อนักเรียนสามารถเข้าใจบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน ที่มีส่วนรับผิดชอบต่อชุมชนโดยสามารถระบุปัญหาและวิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาของชุมชน ต่อดนเองและสังคมได้

- จุดประสงค์นำทาง**
1. นักเรียนสามารถระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชนได้
  2. นักเรียนสามารถระบุความต้องการและปัญหาของชุมชนได้
  3. นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
  4. นักเรียนบอกถึงอันตรายของผลกระทบของปัญหาต่อตนเองและชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นตั้งเข็มทิศ

1. ครูให้นักเรียนนำผังความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของพลเมืองดีมาทบทวนใน

กลุ่ม

ขั้นประกอบกิจ

2. ครูมอบหมายให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มศึกษา บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน ในใบความรู้ 3.1 แล้วช่วยกันเขียนคำขวัญเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนต่อชุมชน กลุ่มละ 2-3 คำขวัญ ประติษฐ์ ตกแต่งเพื่อนำมาประกวด

ขั้นนำเสนอและประเมิน

3. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาเป็นกรรมการ และตกลงเกณฑ์เพื่อตัดสิน คำขวัญ เช่น ใจความกระชับ ได้ความหมาย สวยงาม ฯลฯ

4. หลังจากตัดสินผลการประกวดคำขวัญแล้ว และให้นักเรียนนำคำขวัญไปติดบอร์ดในห้องเรียน

ขั้นคิดรอบคอบ

5. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ความหมายของ “บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน” และสรุปเป็นบทบาทหน้าที่ของนักเรียนในชุมชน

6. นักเรียนแบ่งกลุ่มใหม่ออกเป็นกลุ่มตามที่ระบุชุมชนไว้ ให้จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และเสนอแนวทางการแก้ปัญหา ตามใบงานที่ 3.1

7. ครูให้ผู้แทนของแต่ละกลุ่มนำเสนอ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาของชุมชน

ชั้นไตร่ตรอง

8. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย และครูเสริมในประเด็นผลกระทบของปัญหานี้ที่มีต่อนักเรียนหรือครอบครัวของนักเรียนอย่างไร และ นักเรียนจะทำอะไรได้บ้างในกรณีนี้และช่วยกันเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาสำหรับแต่ละกลุ่ม

กิจกรรมนอกห้องเรียน

9. ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม นำข้อมูลที่สำรวจมาทั้งหมด สรุปเตรียมนำเสนอภาพรวมของชุมชนของตน ในคาบเรียนต่อไป โดยแสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นไปในปัจจุบัน รวมถึงปัญหาที่มีอยู่ ในการนำเสนออาจนำเสนอเป็นแผนภูมิ แผนที่ของชุมชน หรือบรรยายก็ได้

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ใบงานที่ 3.1 การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ไข
2. ใบความรู้ 3.1 บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในสังคมประชาธิปไตย

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการอภิปรายซักถาม
2. ตรวจสอบผลงาน
  - คำขวัญ
  - ใบงาน
  - ใบบันทึกการทำงานกลุ่ม

ใบความรู้ 3.1

บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในสังคมประชาธิปไตย

สมาชิกในสังคมประชาธิปไตยย่อมจะมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันไปตามอายุและตามสถานภาพของตนในสังคม เช่น ข้าราชการย่อมมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างไปจากประชาชนธรรมดาหรือหัวหน้าครอบครัวย่อมจะมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างจากสมาชิกอื่นของครอบครัว ส่วนเด็กและเยาวชนย่อมมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างไปจากบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสมาชิกในสังคมประชาธิปไตยจะมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันอยู่บ้าง แต่สมาชิกทุกคนก็มีหน้าที่เหมือนกันอยู่หลายอย่างที่จะต้องกระทำต่อสังคม ซึ่งอาจแยกอธิบายได้ดังนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว

สมาชิกของครอบครัวอันประกอบด้วยสามีภรรยา บิดามารดา และบุตรนั้น ต่างมีบทบาทและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกันตามวิถีทางประชาธิปไตย ดังนี้

1. สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น สามีภรรยาช่วยกันประกอบอาชีพ ส่วนบุตรก็ช่วยเหลือบิดามารดาในการทำงานบ้าน เป็นต้น
2. บิดามารดาในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่ จะต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีต่อบุตร เช่น ช่วยกันพัฒนาครอบครัวให้มีความก้าวหน้าและผาสุกโดยปรึกษาหารือกัน และรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน
3. บุตรมีหน้าที่ต้องช่วยเหลือครอบครัว เช่น ช่วยดูแลทรัพย์สินของครอบครัว ช่วยประหยัดรายจ่ายต่าง ๆ ของครอบครัวไม่ก่อปัญหาให้แก่บิดามารดา
4. สมาชิกทุกคนในครอบครัวจะต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาของครอบครัว
5. รับฟังความคิดเห็นของกันและกันและเคารพมติเสียงส่วนใหญ่ กล่าวคือ การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องใด ๆ ของครอบครัว แต่ละคนจะต้องรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย ไม่ถือเอาความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ การโต้แย้งถ้าหากจะมี ก็ต้องใช้เหตุผลเป็นหลัก ไม่ทะเลาะโต้เถียงกันด้วยอารมณ์ ขณะเดียวกันเมื่อเสียงส่วนใหญ่ลงมติว่าเป็นอย่างไร ทุกคนก็ต้องปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

อาจกล่าวได้ว่า หากสมาชิกของทุกครอบครัวแสดงบทบาทและปฏิบัติหน้าที่ต่อกันและกันตามแนวทางประชาธิปไตย 5 ประการดังกล่าวได้แล้ว จะทำให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความสุขและประสบแต่ความเจริญก้าวหน้า รวมทั้งสามารถช่วยเหลือชุมชนให้เจริญก้าวหน้าได้มากที่สุด

2. บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน

นอกจากเป็นสมาชิกของครอบครัวแล้ว บุคคลย่อมเป็นสมาชิกของชุมชนด้วย ซึ่งชุมชนดังกล่าว หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันและมีความสนใจในเรื่องต่างๆ ร่วมกัน หรืออาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน ภายใต้กฎหมายเดียวกัน หรืออาจหมายถึงอาณาบริเวณที่มี

กลุ่มคนอยู่ร่วมกันก็ได้ ดังนั้น ชุมชนจึงมีทั้งชุมชนย่อย อันได้แก่ โรงเรียน วัด ตลาด เป็นต้น และชุมชนใหญ่ อันได้แก่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ

ชุมชนดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นชุมชนย่อยหรือเป็นชุมชนใหญ่ ย่อมมีความต้องการที่จะได้รับการบริการและต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น รวมทั้งอยากให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม ปราศจากมลภาวะเป็นพิษ และปัญหาสังคม อย่างไรก็ตามความต้องการดังกล่าวของชุมชนจะได้รับการตอบสนองอย่างมากที่สุด ถ้าสมาชิกของชุมชนเข้าใจและแสดงบทบาทและหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบ ซึ่งไม่เพียงแต่จะทำให้ชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าเท่านั้น แต่ยังจะทำให้สมาชิกของชุมชนมีความสุขอีกด้วย

ดังนั้น สมาชิกของชุมชนจึงควรนำเอาหลักประชาธิปไตยมาใช้เป็นทางในการกำหนดบทบาทและปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อชุมชน ดังนี้

1. มีความรักและภูมิใจในชุมชนของตน รวมทั้งช่วยกันรักษาและพัฒนาชุมชนของตนให้มีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม สะอาดน่าอยู่อาศัยและไร้มลพิษต่างๆ

2. เคารพและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและระเบียบข้อบังคับ หรือกฎหมายของชุมชนนั้น ซึ่งจะทำให้สมาชิกของชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

3. รักษาสาธารณสมบัติของชุมชนไว้ให้คงทน และใช้ทรัพยากรของชุมชนอย่างประหยัด เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งทำให้สมาชิกของชุมชนได้รับประโยชน์จากสาธารณสมบัตินั้นๆ อย่างเต็มที่และยาวนาน

4. เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมร่วมกัน เช่น เสียภาษีค่าบำรุง หรือค่าธรรมเนียมทุกชนิดที่ชุมชนกำหนดขึ้น เพื่อชุมชนจะได้นำเงินเหล่านั้นไปใช้บำรุงรักษาและพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

5. สนับสนุนนโยบายของทางราชการที่ต้องการรักษาแลพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้า รวมทั้งร่วมมือกับทางราชการป้องกันมิให้ใครมาทำลายสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชน

สำหรับเด็กและเยาวชนที่กำลังเป็นนักเรียนนั้น นอกจากจะต้องแสดงบทบาทและหน้าที่ต่อชุมชนเหมือนกับสมาชิกอื่นๆ ในชุมชนตามกำลังและความสามารถของตนแล้ว ยังจะต้องมีบทบาทและหน้าที่ต่อโรงเรียนอีกด้วย ดังนี้

1. รักและภูมิใจในโรงเรียนของตน รวมทั้งรักษาชื่อเสียงของโรงเรียนให้สูงเด่นอยู่เสมอ

2. ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนและเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์

3. รักษาทรัพย์สินของโรงเรียน ใช้เครื่องอุปกรณ์ต่างๆ ของโรงเรียนอย่างประหยัดและทะนุถนอม

4. ช่วยกันรักษาและพัฒนาโรงเรียนของตนให้สวยงามอยู่เสมอ

ผลของการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยต่อสังคม

เห็นได้ชัดว่าบทบาทและหน้าที่ต่างๆ ที่สมาชิกควรปฏิบัติต่อชุมชนนั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกเองด้วย อาทิ ถ้าสมาชิกในชุมชนเคารพสิทธิของกันและกัน และเคารพกฎหมาย สมาชิกในชุมชนนั้นก็อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สำหรับเด็กและเยาวชนที่ยังเป็นนักเรียนก็ย่อมจะได้รับประโยชน์อย่างมาก เมื่อชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบร่มเย็น และให้ความสนับสนุนโรงเรียนในด้านอาคารสถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอนต่างๆ ซึ่งย่อมจะช่วยให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้าและมีชื่อเสียงยิ่งขึ้น

ตรงกันข้ามหากสมาชิกของครอบครัวและชุมชนไม่ดำเนินชีวิตตามวิถีทางประชาธิปไตย เช่น ไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ช่วยกันประกอบอาชีพ ไม่เคารพกฎหมาย ไม่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ทำอะไรตามอำเภอใจตนเอง ไม่มีระเบียบวินัย เป็นต้น ครอบครัวและชุมชนนั้นย่อมจะไม่มีควมสามัคคีและไม่เจริญก้าวหน้า ซึ่งเห็นได้ชัดว่า ผลร้ายก็จะตกแก่สมาชิกในครอบครัวและชุมชนนั้นอย่างแน่นอน ตัวอย่างเช่น ถ้านักเรียนไม่เคารพระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ไม่เชื่อฟังครูอาจารย์ และประพฤติตนเป็นเด็กเกเร ก็ย่อมทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง และไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน หรือถ้าสมาชิกในชุมชนไม่เคารพกฎหมายบ้านเมือง เช่น ขับรถโดยไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร ก็ย่อมจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่ายและเกิดจรรยาบรรณชั่วอย่างี่ปรากฏอยู่ในเมืองใหญ่ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ เป็นต้น

ใบงานที่ 3.1

1. ให้นักเรียนจัดอันดับความสำคัญปัญหาของชุมชน รวมถึงระบุสาเหตุของปัญหาด้วย

อันดับปัญหาของชุมชน	สาเหตุ
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

2. ให้นักเรียนเลือกปัญหาที่เห็นว่ามีสำคัญและนักเรียนสามารถแก้ไขปัญหามา 3 ปัญหา และเสนอแนวทางแก้ไขให้มากที่สุด

2.1 ปัญหา.....

แนวทางแก้ปัญหา
1.
2.
3.

2.2 ปัญหา.....

แนวทางแก้ปัญหา
1.
2.
3.

2.3 ปัญหา.....

แนวทางแก้ปัญหา
1.
2.
3.

คาบที่ 7 วิธีการเขียนโครงการอย่างง่าย ๆ

ความคิดรวบยอด การดำเนินโครงการต้องเริ่มด้วยการวางแผนอย่างรอบคอบ มองหาแนวทางการดำเนินงานอย่างหลากหลาย รู้จักใช้เหตุผลในการเลือกแนวทางและความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการ เพื่อให้โครงการนั้นดำเนินได้จนบรรลุความสำเร็จ

จุดประสงค์ปลายทาง นักเรียนสามารถดำเนินโครงการเพื่อรับใช้สังคมเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของชุมชนตามความสนใจและความสามารถของนักเรียนได้

จุดประสงค์นำทาง

1. นักเรียนสามารถเขียนโครงการเพื่อรับใช้สังคมได้
2. นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้
3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อการแก้ปัญหาของชุมชนตามความสามารถได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นตั้งเข็มทิศ

1. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำภาพรวมของชุมชนที่ทำการบ้าน มานำเสนอในชั้นเรียน

ขั้นประกอบกิจ

2. เมื่อนำเสนอเสร็จแล้ว ครูให้แต่ละกลุ่ม เลือกปัญหาในชุมชนของตนมา 1 ปัญหา และคิดหาวิธีการแก้ปัญหา และเขียนแนวทางการแก้ปัญหาย่างคร่าว ๆ

ขั้นคิดรอบคอบ

3. ครูนำเสนอแบบฟอร์มการเขียนโครงการอย่างง่าย ๆ ใบความรู้ที่ 4.1
4. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ทดลองตอบคำถามลงในใบงานที่ 4.1
5. ครูให้นักเรียนช่วยกันเขียนโครงการของกลุ่ม ในใบงาน 4.2 โดยครูให้ความช่วยเหลือ

ขั้นนำเสนอและประเมิน

6. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำโครงการเสนอต่อชั้นเรียน และให้ชั้นเรียนช่วยเสนอแนะแนวทางที่คิดว่าเป็นการส่งเสริมโครงการนั้น ๆ

ขั้นไตร่ตรอง

7. ครูให้นักเรียนบอกสิ่งที่ดีและสิ่งตนเองชอบในโครงการของตนเองหรือของเพื่อน

กิจกรรมนอกห้องเรียน

8. ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม กลับไปทบทวนโครงการของกลุ่ม ทำการปรับปรุงแก้ไขโครงการ และนำมาเสนอในคาบเรียนต่อไป

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ใบความรู้ 4.1 แบบฟอร์มการเขียนโครงการ
2. ใบงานที่ 4.1 และ 4.2

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการทำงานกลุ่ม โดยใช้แบบสังเกต
2. สังเกตการอภิปรายซักถาม
3. ตรวจผลงาน
  - ภาพชุมชนของฉันทัน
  - ใบงาน
  - ใบบันทึกการเรียนรู้

ใบความรู้ที่ 4.1 วิธีการเขียนโครงการอย่างง่าย

- เป้าหมายของโครงการคืออะไร
- โครงการนี้ใช้เวลานานเท่าใด
- ต้องทำกิจกรรมอะไรบ้าง
- ใครจะได้รับผลประโยชน์จากโครงการนี้
- โครงการนี้จะสำเร็จได้อย่างไร (คน เงิน ทักษะ และอุปกรณ์ จะมาจากไหน)
- มีกิจกรรมและงานอะไรบ้างที่ต้องทำตามขั้นตอน รวมถึง การประชุม การสำรวจ การหาอุปกรณ์ การจัดเวลา การขออนุญาต การหาพื้นที่ทำงาน การหาแหล่งสนับสนุน ฯลฯ
- มีอุปสรรคอะไรบ้าง จะแก้ไขได้อย่างไร
- ผู้สนับสนุนโครงการเป็นใคร จะหาความช่วยเหลือได้อย่างไร
- จะประเมินผลโครงการอย่างไร กระบวนการและผลลัพธ์ของโครงการ

คำอธิบาย : รูปแบบการเขียนโครงการ

ชื่อโครงการ	บอกโครงการที่นักเรียนจะทำ
ที่มาและความสำคัญของโครงการ	บอกเหตุผลที่ต้องจัดทำโครงการนั้น
วัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมาย	การปฏิบัติงานครั้งนี้จะมีผลดีอย่างไรบ้าง
สถานที่ในการดำเนินการ	จะใช้สถานที่ใดในการดำเนินการ
ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ	จะใช้เวลาที่วัน เริ่มงานเมื่อใด และจะเสร็จสิ้นในวันใด
ขั้นตอนในการดำเนินการ	บอกถึงขั้นตอนและวิธีการดำเนินการว่ามีวิธีการอย่างไร
วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้	ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง
งบประมาณ	จะต้องใช้งบประมาณเท่าไร เป็นค่าใช้จ่ายในเรื่องใด
แหล่งความช่วยเหลือ	จะขอความช่วยเหลือจากใคร หรือจากหน่วยงานใดบ้าง
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	เมื่อทำโครงการเสร็จแล้ว จะได้รับผลอะไรบ้าง ป้องกันปัญหาอะไร และมีผลมากน้อยเพียงใด

ใบงานที่ 4.2
แบบฟอร์มการเขียนโครงการ

1. ชื่อโครงการ.....
  2. ชื่อกลุ่ม.....
  3. เหตุผลในการทำโครงการระบุปัญหาและสาเหตุ
.....
.....
.....
  4. วัตถุประสงค์ของการทำโครงการ
    - 1.....
    - 2.....
    - 3.....
  5. ผู้รับผิดชอบ 1..... 2.....
3..... 4.....
5..... 6.....
  6. สถานที่ดำเนินการ.....
  7. ระยะเวลาดำเนินการ เริ่มวันที่.....เดือน..... พ.ศ.....
ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.....
  8. ขั้นตอนในการดำเนินการ.....
.....
.....
  9. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้.....
.....
งบประมาณ.....
  10. แหล่งข้อมูลความช่วยเหลือ.....
  11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....
.....
.....
- ที่ปรึกษาโครงการ 1..... 3.....
2..... 4.....

คาบที่ 8 ความหมายและหลักการสำคัญของประชาธิปไตย และการใช้อำนาจอธิปไตย โดยประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

ความคิดรวบยอด การปกครองแบบประชาธิปไตย หมายถึงรูปแบบการปกครองที่เคารพสิทธิเสรีภาพ ศักดิ์ศรีของมนุษย์ และความเสมอภาคของประชาชนทุกคน เป็นการปกครองโดยประชาชนและเพื่อประชาชน

จุดประสงค์ปลายทาง นักเรียนเข้าใจความหมาย หลักการ และลักษณะของสังคมประชาธิปไตยและตระหนักถึงผลดีของการปกครองแบบประชาธิปไตยได้

จุดประสงค์นำทาง 1. นักเรียนสามารถบอกความหมาย หลักการและลักษณะของสังคมประชาธิปไตยได้

2. นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นตั้งเข็มทิศ

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 6-7 คน แบ่งหน้าที่เป็นประธาน ผู้บันทึก และสมาชิก ระดมความคิดเกี่ยวกับคำว่า ประชาธิปไตย หมายความว่าอย่างไร ลงในใบงานที่ 5.1 ตามความรู้เดิม

ขั้นคิดรอบคอบและ ประกอบกิจ

2. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม อ่านกรณีศึกษาเรื่อง ประชาธิปไตย ตามใบความรู้ 5.1 เมื่ออ่านแล้วให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามในใบงาน 5.2 ที่กำหนดให้

3. ครูให้ผู้แทนกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น

4. หลังจากที่รายงานจบแล้วครูและนักเรียนช่วยกันสรุปแบบแผนการปกครอง จากกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี และความรู้เดิมในใบงานที่ 5.1 แล้วให้ร่วมกันอภิปราย “ความหมายและหลักการของประชาธิปไตย” และเพิ่มเติมเนื้อหาในใบความรู้ 5.2

ขั้นการไตร่ตรอง

5. ให้นักเรียนตอบคำถามเพื่อการไตร่ตรองส่วนบุคคล ถ้านักเรียนสามารถเลือกประเทศที่ตนเองจะเป็นพลเมืองในสามประเทศนี้ จะเลือกประเทศใด เพราะเหตุใด และคิดว่า จะเกิดผลดีหรือผลเสียอย่างไร ในใบงานที่ 5.2 ข้อ 3 และเขียนสรุปในใบงานที่ 5.3

ขั้นนำเสนอและประเมิน

6. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรายงานโครงการที่ปรับปรุงแล้ว พิจารณาความเหมาะสมของขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติงาน และครูให้คำแนะนำ และหาแนวทางการดำเนินการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

กิจกรรมนอกห้องเรียน

7. ครูมอบหมายให้แต่ละกลุ่มบันทึกการปฏิบัติตามโครงการ ลงในใบบันทึกการประชุมของกลุ่ม และนำมาส่งครูทุกสัปดาห์ และให้แต่ละคนบันทึกการเรียนรู้ของตนเองด้วย

สื่อการเรียนการสอน

1. ใบงานที่ 5.1
2. ใบงานที่ 5.2
3. ใบความรู้ 5.1 กรณีศึกษา
4. ใบความรู้ 5.2 ความหมาย หลักการและความสำคัญของประชาธิปไตย
5. ใบบันทึกการทำงานของกลุ่ม
6. ใบบันทึกการเรียนรู้ส่วนบุคคล

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการอภิปรายซักถาม
2. ตรวจผลงาน
  - ใบงาน
  - ใบบันทึกก่อนทบทวนส่วนบุคคล
  - ใบบันทึกการทำงานกลุ่ม

ใบงานที่ 5.1

ให้นักเรียนระดมความคิด ถึงความหมายของคำว่า ประชาธิปไตย

- 1. ประชาธิปไตยหมายความว่า.....
- .....
- 2. ประชาธิปไตยหมายความว่า.....
- .....
- 3. ประชาธิปไตยหมายความว่า.....
- .....
- 4. ประชาธิปไตยหมายความว่า.....
- .....
- 5. ประชาธิปไตยหมายความว่า.....
- .....

สรุป

ประชาธิปไตย หมายความว่า

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ 5.1

จงอ่านกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี แล้วตอบคำถามในใบงานที่ 5.2

กรณีศึกษา 1

ณ ประเทศภูสูลินทร มีประชากรทั้งหมดประมาณ 4 ล้านคน มีพื้นที่ ประมาณ 2 แสนตารางกิโลเมตร มีผู้ปกครองประเทศที่มาจากกาเลือกตั้งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยเรียกผู้ปกครองว่า ประธานสูงสุด มีกำหนดว่าวาระละ 6 ปี โดยประชาชนเป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกประธานสูงสุดเอง นอกนั้นยังมีการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 50 คน และมีการประชุมตามวาระ ปีละ 4 ครั้งๆละ 30 วัน เพื่อพิจารณาเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับประเทศและประชาชน ในการดำเนินการบริหารประเทศ มีรัฐมนตรีจำนวน 15 คน ซึ่งจะมีการประชุมกัน ทุกวันพุธ เพื่อพิจารณาดัดสนลงมติเรื่องต่างๆตามวาระการประชุม ประชากรส่วนมากมีฐานะปานกลาง

กรณีศึกษา 2

ประเทศอิสานรัฐ เป็นประเทศที่มีภูมิประเทศแตกต่างกันมากตั้งแต่แห้งแล้งที่สุด จนกระทั่งฝนตกชุกที่สุด ประชากรประกอบด้วย คนมีฐานะดี ฐานะปานกลาง และคนยากจน จำนวนพอๆกัน การปกครองประเทศประกอบด้วย อำนาจตุลาการ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร โดยที่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาทุก 3 ปี โดยมีจำนวนสมาชิกสภา 2 สภา สภาหนึ่งมาจากการเลือกตั้ง อีกสภาหนึ่งมาจากการแต่งตั้ง โดยประธานทั้งสามจะมาลงมติในการแต่งตั้งร่วมกัน ผู้ปกครองประเทศ เรียกว่า พ่อเจ้าหลวง เป็นผู้นำของประเทศโดยการใช้อำนาจอธิปไตย ผ่านทางอำนาจตุลาการ อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจบริหาร

กรณีศึกษา 3

ประเทศบูรพาทิศ เป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และมีประชากรจำนวนไม่มากนัก เมื่อเทียบกับพื้นที่ของประเทศ ประชากรส่วนมากมีฐานะดี แต่ว่าเมื่อปีที่ผ่านมา มีกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งทำการยึดอำนาจ และประกาศตนเป็นผู้ปกครองประเทศ ประกาศใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ และมีการแต่งตั้งสมาชิกสภาการปกครอง ทำหน้าที่ตุลาการ ออกกฎหมาย และบริหารประเทศ และเรียกว่าเป็นประเทศบูรพาประชาธิปไตย โดยที่ประชาชนไม่สามารถแสดงความคิดเห็นใดๆได้

ใบงานที่ 5.2

1. ให้กลุ่มช่วยกันตอบคำถามต่อไปนี้
  - 1.1 ประเทศใดปกครองตามหลักการประชาธิปไตยและให้เหตุผลประกอบกับคำตอบ
  - 1.2 กฎหมายในการกำหนดลักษณะการใช้อำนาจอธิปไตย คือ กฎหมายใด และมีความสัมพันธ์กับกฎหมายอื่น ๆ อย่างไร
  - 1.3 ประเทศใดการปกครองไม่เป็นไปตามลักษณะของวิถีประชาธิปไตย จงยกตัวอย่างลักษณะที่ไม่เป็นประชาธิปไตย
2. ให้บันทึกข้อมูลที่อภิปรายและตกลงกันในกลุ่ม ลงในใบบันทึกการทำงานของกลุ่ม
  - 2.1 เตรียมสมาชิก 1 คน เพื่อทำการรายงานหน้าชั้น ใช้เวลากลุ่มละ 2 นาที
3. คำถามสำหรับการไตร่ตรองส่วนบุคคล ให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกในใบบันทึกอนุทินส่วนตัว
  - 3.1 อภิปรายกับเพื่อน หัวข้อ ถ้านักเรียนสามารถเลือกประเทศที่ตนเองจะเป็นพลเมืองในประเทศนั้นได้ ในสามประเทศนี้นักเรียนจะเลือกประเทศใด เพราะเหตุใด และคิดว่าจะเกิดผลดี ผลเสียอย่างไร
  - 3.2 บันทึกการเรียนรู้ตามรายละเอียดในใบงานที่ 5.3

ใบความรู้ 5.2

1. ความหมายของประชาธิปไตย

ประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกา ได้แสดงวาทะเกี่ยวกับคำว่า ประชาธิปไตยไว้ว่าเป็น "การปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน"

จากวาทะดังกล่าว อาจสรุปความหมายของประชาธิปไตยได้ว่า เป็นการปกครองที่ถือว่าประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกฐานะ และทุกอาชีพ มีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองเท่าเทียมกัน ทั้งในด้านการปกครองและการดำเนินชีวิตของตนเอง ซึ่งสามารถแยกอธิบายเป็นสองความหมายได้ดังนี้

(1) **ประชาธิปไตยในด้านการปกครอง** หมายถึง ระบอบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิที่จะปกครองตนเองหรือเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ปกครองประเทศแทนตน

(2) **ประชาธิปไตยในด้านการดำเนินชีวิต** หมายถึง การดำเนินชีวิตของประชาชนตามวิถีทางประชาธิปไตย อันได้แก่ การเคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกัน การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และการใช้เหตุผลเป็นหลักในการพิจารณาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และใช้เสียงข้างมากเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนส่วนใหญ่ได้อย่างมาก ถ้าประชาชนดำเนินชีวิตตามวิถีทางประชาธิปไตยดังกล่าว

2. หลักการสำคัญของประชาธิปไตย

หลักการสำคัญของประชาธิปไตย มีดังนี้

1. อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งเรียกกันว่าอำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนของประเทศ มี 3 อำนาจ คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ
2. การใช้อำนาจอธิปไตยจะต้องเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ กล่าวคือ ประชาชนอาจใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรงหรือผ่านทางผู้แทนที่พวกเขาเลือกตั้งก็ได้
3. ประมุขของประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอาจจะเป็นพระมหากษัตริย์หรือประธานาธิบดีก็ได้
4. สิทธิและเสรีภาพของประชาชน จะได้รับการคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิทางการเมือง เป็นต้น นอกจากนี้ ประชาชนก็มีเสรีภาพที่จะพูด เขียน และวิพากษ์วิจารณ์ได้ภายในกรอบของกฎหมาย รวมทั้งมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอีกด้วย เช่น หน้าที่ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หน้าที่ในการเสียภาษีอากร หน้าที่ในการรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น
5. การยึดถือกฎหมายเป็นหลักในการปกครอง ซึ่งหมายความว่าประชาชนทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องเคารพกฎหมาย ส่วนรัฐบาลก็มีหน้าที่ที่จะต้องบังคับใช้กฎหมายต่อประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

3. การใช้อำนาจอธิปไตยโดยประชาชนในระบบประชาธิปไตย

ประชาชนอาจใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศได้ 2 วิธีด้วยกัน

1. การใช้อำนาจอธิปไตยโดยอ้อมหรือโดยทางผู้แทน หมายความว่า ประชาชนจะใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางผู้แทน ที่พวกเขาเลือกตั้งขึ้นตามวิธีการ และระยะเวลาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจะเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยดังกล่าวแทนประชาชน จึงทำให้การปกครองในประเทศต่างๆ ในปัจจุบัน เช่น อังกฤษ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และไทย เป็นต้น เป็น "ประชาธิปไตยโดยอ้อม" หรือโดยทางผู้แทน

อาจกล่าวได้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยทางผู้แทนจะให้ผลดีอย่างมากต่อปวงชน และโดยเฉพาะประเทศที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งกิจกรรมมากมาย ที่ต้องใช้เวลาในการพิจารณา ตกลงใจจากผู้ที่มีเวลา มีความรู้ และมีความเต็มใจ ที่จะทำหน้าที่ในสถาบันการปกครองของประเทศแทนประชาชน ซึ่งย่อมจะช่วยให้ประชาชนส่วนใหญ่มีเวลาในการประกอบอาชีพของตนอย่างเต็มที่ ไม่ต้องเสียเวลาไปทำหน้าที่ทางการปกครองให้แก่ชุมชนหรือประเทศอื่น เพราะมีผู้แทนที่ตนเลือกตั้ง ทำหน้าที่ทางการปกครองแทนอยู่แล้ว

2. การใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรง หมายความว่า ประชาชนใช้อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการโดยตรงโดยไปร่วมประชุมกัน ณ สถานที่ที่กำหนดไว้เพื่อใช้อำนาจดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า ประชาชนจะกระทำเช่นนี้ได้เฉพาะในประเทศหรือพื้นที่เล็กๆ และมีประชากรไม่มากนัก เช่น ในนครรัฐของกรีกโบราณ ซึ่งจะทำให้การปกครองในพื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะเป็น "ประชาธิปไตยโดยตรง" แต่เนื่องจากประเทศที่ใช้ระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันนี้ มีขนาดใหญ่และมีประชากรมาก ประชาชนจึงไม่อาจใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรงได้อีกต่อไป ยังผลให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยตรงไม่อาจดำเนินต่อไปได้

ใบบันทึกการเรียนรู้

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญของสิ่งที่ได้เรียนรู้ในคาบเรียน

.....
.....
.....
.....

สิ่งที่ยังไม่เข้าใจและต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม

.....
.....

ความรู้สึกที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียน

.....
.....

สิ่งที่ประทับใจหรือชอบมากที่สุดในการเรียน

.....
.....

สิ่งที่ต้องการปรับปรุงในการเรียนครั้งต่อไป

.....
.....

บันทึกวันที่..... ครั้งที่.....

คาบที่ 9 คุณธรรมและจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมประชาธิปไตย

ความคิดรวบยอด การดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย จำเป็นต้องอาศัยคุณธรรมและจริยธรรมของสมาชิกในสังคมนั้นๆ เพื่อให้ทุกคนสามารถดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข ตามบทบาทและหน้าที่ของตน และเป็นประโยชน์ต่อตนเองและประชาชนโดยรวม

จุดประสงค์ปลายทาง นักเรียนสามารถวิเคราะห์ผลการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยต่อสังคมได้

จุดประสงค์นำทาง 1. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างการกระทำของผู้มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยได้

2. นักเรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นตั้งเข็มทิศ

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 6-7 คน ทบทวนคุณลักษณะของพลเมืองดี ว่าประกอบไปด้วยลักษณะใดบ้าง โดยการให้นักเรียนนำแผ่นผังความคิดมาอธิบายภายในกลุ่ม

ขั้นคิดรอบคอบและประกอบกิจ

2. ครูให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิด เรื่องคุณธรรมและจริยธรรมที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมประชาธิปไตย มีอะไรบ้าง และเขียนตัวอย่างการกระทำของบุคคลที่เป็นผู้ส่งเสริมประชาธิปไตย หรือมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย กลุ่มละ 3 ตัวอย่าง และช่วยกันหาเหตุผลว่าทำไมจึงใช้ตัวอย่างนี้ ตัวอย่างนี้สำคัญอย่างไร บันทึกไว้ในใบงานที่ 6.1

3. ให้เลือกผู้แทนกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น หลังจากที่รายงานจบแล้วครูให้นักเรียนร่วมกันจัดอันดับความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมประชาธิปไตย ใบงานที่ 6.2

ขั้นนำเสนอและประเมิน

4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเป็นผังความคิดเกี่ยวกับ การดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย หรือเขียนสรุปเป็นข้อความสั้นๆ และเสริมด้วยใบความรู้ 6.1

ขั้นไตร่ตรอง

5. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรายงานความก้าวหน้าหรืออุปสรรคของการปฏิบัติตามโครงการ และครูให้คำแนะนำ และให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนวทางแก้ไขและตกลงแนวทางแก้ไขร่วมกัน

6. ครูให้นักเรียนเล่าถึงความรู้สึกในการดำเนินโครงการรับใช้สังคมให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆ ฟังสั้นๆ

กิจกรรมนอกห้องเรียน

7. ครูมอบหมายให้นักเรียนปรับปรุงโครงการและดำเนินโครงการตามที่ปรับปรุงและบันทึกการเรียนรู้ของแต่ละคน ลงในใบบันทึกการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ใบงานที่ 6.1 เขียนตัวอย่างผู้ที่มีพฤติกรรมตามวิถีประชาธิปไตย
2. ใบงานที่ 6.2 จัดลำดับความสำคัญของคุณธรรมในวิถีประชาธิปไตย
3. ใบบันทึกการทำงานของกลุ่ม

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการอภิปรายซักถาม
2. ตรวจสอบผลงาน
  - แผนผังความคิด
  - ใบงาน
  - ใบบันทึกอนุทินส่วนบุคคล

ใบงานที่ 6.1

ให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันยกตัวอย่าง การกระทำของบุคคลที่ส่งเสริมประชาธิปไตย กลุ่มละ 3 ตัวอย่าง และหาเหตุผลว่าตัวอย่างนี้มีความสำคัญอย่างไร

ตัวอย่างที่ 1

.....
 .....

เหตุผล

.....

ตัวอย่างที่ 2

.....
 .....

เหตุผล

.....

ตัวอย่างที่ 3

.....
 .....

เหตุผล

.....

กลุ่มที่.....

สมาชิก 1..... 2.....

3..... 4.....

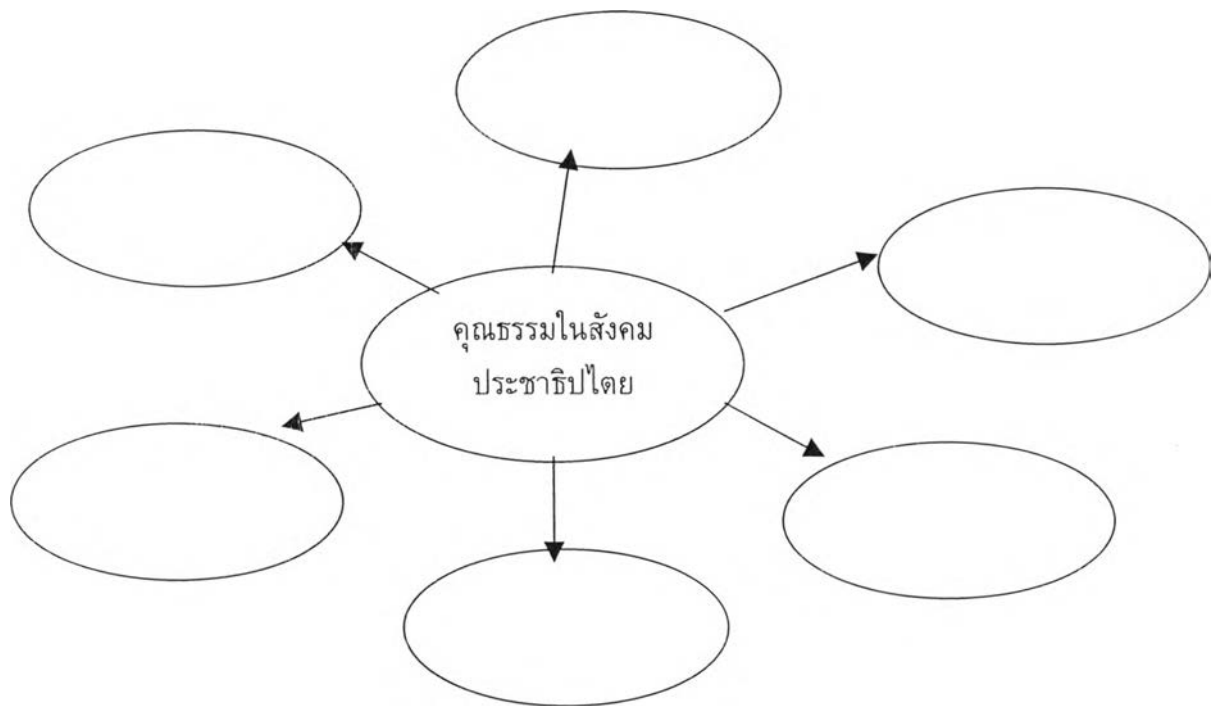
5..... 6.....

ใบงานที่ 6.2

ให้นักเรียนช่วยกันจัดอันดับความสำคัญของคุณธรรมในสังคมประชาธิปไตย

- อันดับที่ 1 .....
- อันดับที่ 2 .....
- อันดับที่ 3 .....
- อันดับที่ 4 .....
- อันดับที่ 5 .....

ให้นักเรียนนำคุณธรรมที่สำคัญมาใส่ในผังความคิดประชาธิปไตย

ใบบันทึกการเรียนรู้

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

ให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญของสิ่งที่ได้เรียนรู้ในคาบเรียน

.....

.....

.....

.....

สิ่งที่ยังไม่เข้าใจและต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม

.....

.....

ความรู้สึกที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียน

.....

.....

สิ่งที่ประทับใจหรือชอบมากที่สุดในการเรียน

.....

.....

สิ่งที่ต้องการปรับปรุงในการเรียนครั้งต่อไป

.....

.....

บันทึกวันที่..... ครั้งที่.....

ภาคผนวก จ
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความตระหนักในการรับใช้สังคม
2. แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาเชิงสถานการณ์

**แบบวัดความตระหนักในการรับใช้สังคม
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**

คำชี้แจง

1. แบบวัดนี้มีจำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทำ 30 นาที
2. ในแต่ละข้อ จะเป็นบทสนทนาถึงเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนอ่านและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นๆ
3. เมื่อเข้าใจเหตุการณ์แล้ว ให้นักเรียนพิจารณาตัวเลือกคำตอบที่กำหนดให้ 4 ตัวเลือก โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
4. วิธีตอบให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ในกระดาษคำตอบ ให้ตรงกับตัวเลือกที่นักเรียนตอบในแต่ละข้อคำถาม ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบ ให้ขีด = ทับกากบาทในช่องเดิม และเขียน X ในช่องตัวเลือกใหม่
5. แบบวัดนี้ไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และไม่มีผลต่อคะแนนในการเรียนของนักเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
6. กรุณาอย่าขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใดๆ ในแบบวัดนี้

แบบวัดความตระหนักในการรับใช้สังคม

คำสั่ง ให้นักเรียนอ่านบทสนทนา แล้วตอบคำถามตามความรู้สึกที่เป็นจริงมากที่สุด

1. เทพ : กมล ชุมชนเรามีประวัติความเป็นมายาวนาน เมื่อวันวาน ฉันเห็นแก้วไปคุยกับลุงคำถามเรื่องประวัติและความเป็นมาของชุมชนเรากมล : .....

ถ้านักเรียนเป็นกมล นักเรียนจะตอบเทพว่าอย่างไร

  - ก. ลุงคำรู้ประวัติชุมชนของเราด้วยหรือ
  - ข. ฉันก็อยากจะรู้ประวัติของชุมชนฉันบ้างเหมือนกัน
  - ค. เอ... นอกจากลุงคำแล้ว มีคนอื่นที่รู้ประวัติชุมชนของเราอีกหรือเปล่า
  - ง. ฉันจะไปคุยกับคนเก่าแก่ จะได้รู้จักความเป็นมาของหมู่บ้านด้วย

2. ดวง : วิทย์ เราไปทดลองเขียนแผนที่บ้านใหม่กันไหม อยากรู้ว่าหมู่บ้านเรามีรูปร่างเหมือนอะไร จะเหมือนกับที่ประเทศไทยมีรูปร่างเหมือนขวานไหม
วิทย์ : .....

ถ้านักเรียนเป็นวิทย์ นักเรียนจะตอบดวงว่าอย่างไร

  - ก. ก็น่าลองทำดูนะ
  - ข. จะมีอะไรแตกต่างจากหมู่บ้านอื่นหรือ
  - ค. ดินะเราจะได้ว่า หมู่บ้านของเรามีอะไรบ้าง
  - ง. ไปสำรวจพຽ່ງนี้เลย จะได้รู้ว่าหมู่บ้านของเรามีรูปร่างอย่างไร

3. ด้อย : จี๊ว ช่วงสงกรานต์ บ้านเรา ญาติพี่น้องกลับมาทั้งหมดทุกคนเลย แม้แต่ป่าใจที่ไปอยู่ที่อื่นตั้งแต่เรายังเด็ก ๆ
จี๊ว : .....

ถ้านักเรียนเป็นจี๊ว นักเรียนจะตอบด้อยว่าอย่างไร

  - ก. ฉันก็รอคอยวันที่ญาติๆจะกลับมา
  - ข. พอถึงเทศกาลสำคัญ ทุกคนมักจะกลับมาพบกัน
  - ค. ฉันคิดว่า เวลาที่กลับมาพบกัน ทำให้ญาติมีความผูกพันกันมากขึ้น
  - ง. ที่จริงเป็นเรื่องที่ตึนะ พี่น้องได้มาพบพร้อมหน้ากัน ถ้าฉันไปอยู่ที่อื่น ฉันก็จะกลับมาเหมือนกัน

4. วิทยา : ที่ทำนาทำไร่บ้านเรามีน้อยนะ เธอคิดว่าเราน่าจะบุกเบิกที่ทำกินเพิ่มขึ้นอีกไหม
แต้ว : .....

ถ้านักเรียนเป็นแต้ว นักเรียนจะตอบวิทยาว่าอย่างไร

  - ก. ปัญหาของหมู่บ้านเรา คือ มีที่ทำกินน้อยคงทำไม่ได้หรอก
  - ข. ฉันว่าลองหาพืชที่ให้ผลเร็ว ๆ มาปลูก คงจะดีกว่านะ
  - ค. เราลองคิดหาทางอื่นมากกว่าการเพิ่มที่ทำกินนะ
  - ง. ถ้าเราใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มคุณภาพของดิน อาจช่วยเพิ่มผลผลิตได้นะ

5. วิจารณ์ : อ้อย พຽ່ງนี้ เป็นวันพีชมงคล จะมีการถ่ายทอดสด เพื่อให้คนทั้งประเทศได้รับชมประเพณีไทย เธอจะดูไหม
อ้อย : .....

ถ้านักเรียนเป็นอ้อย นักเรียนจะตอบวิจารณ์ว่าอย่างไร

  - ก. วันพีชมงคล ก็เป็นวันหยุดราชการสินะ
  - ข. การถ่ายทอดพีชวันพีชมงคล เป็นสิ่งที่ดี
  - ค. ที่จริง วันพีชมงคลเป็นการให้กำลังใจแก่เกษตรกร เป็นเรื่องที่ตึนะ
  - ง. ประเทศไทยเป็นประเทศกสิกรรม ควรอนุรักษ์พีชนี้ไว้เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญของเกษตรกร

6. พิจิตร: ไมตรี เชอสังเกตใหม่ เวลาคนเดินผ่านวัด หรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ มักจะยกมือไหว้ และก็เอามือมาลูบศีรษะ
ไมตรี: .....
- ถ้านักเรียนเป็นไมตรี นักเรียนจะตอบพิจิตรว่าอย่างไร
- ก. ถ้าการมีที่พึ่งทางจิตใจ ทำให้คนพยายามเป็นคนดี ก็เป็นเรื่องที่ไม่น่าส่งเสริม
- ข. การไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็เป็นการแสดงออกถึงความศรัทธาของบุคคล
- ค. การที่คนเรามีที่พึ่งทางจิตใจ เป็นสิ่งที่ดีนะ
- ง. เออ ฉันก็สังเกตเหมือนเธอนั่นแหละ
7. สมศรี: สมปอง ที่บ้านพ่อลือ มีสมุนไพรในสวนหลายชนิด สมุนไพรช่วยรักษาโรค อาศัยตำราสมุนไพร น้องเราปวดฟัน พ่อลือก็ให้กินสมุนไพร คนไทยรู้จักยารักษาโรคโดยใช้พืชที่มีอยู่
สมปอง : .....
- ถ้านักเรียนเป็นสมปอง นักเรียนจะตอบสมศรีว่าอย่างไร
- ก. พ่อลือ เป็นหมอแผนโบราณหรือ
- ข. ปวดท้อง กินสมุนไพรอะไรนะ
- ค. เมืองไทยมียาสมุนไพรมากมาย ไม่ต้องง้อยาจากต่างประเทศ
- ง. ถ้ามีโอกาสฉันอยากศึกษาการรักษาโรคด้วยสมุนไพร เป็นเรื่องที่น่าสนใจนะ
8. กาญจนา : ภิสรา เมื่อวานนี้ฉันไปในเมือง เห็นคนมากมายเดินจับจ่ายซื้อของในห้างร้านใหญ่ๆ ชื่อต่างประเทศทั้งนั้นเลย
ภิสรา : .....
- ถ้านักเรียนเป็นภิสรา นักเรียนจะตอบกาญจนาว่าอย่างไร
- ก. เดินซื้อของที่ห้างใหญ่มั่นสะดวกดีนะ
- ข. เขาคงมีเงินมากพอที่จะซื้อของต่างประเทศได้
- ค. ถ้าคนทั่วไป ยังไม่คิดประหยัดและอดหนุนของไทย ประเทศเราก็จะลำบากไปอีกนาน
- ง. การใช้ของต่างประเทศตอนนี้ ไม่ช่วยชาติเลยนะ
9. พีระ : เมื่อวานนี้ ทางเทศบาลประกาศให้ประชาชน ช่วยแยกขยะเป็นชนิดต่างๆ เพื่อที่จะได้จัดการทำลายได้รวดเร็วขึ้น
ทองดี : .....
- ถ้านักเรียนเป็นทองดี นักเรียนจะตอบพีระว่าอย่างไร
- ก. แยกขยะให้แล้ว เทศบาลน่าจะบริการเก็บขยะให้ดีขึ้นกว่านี้
- ข. พวกเราก็น่าจะช่วยแยกขยะจากในบ้าน
- ค. การแยกขยะเป็นสิ่งที่ดี ช่วยแบ่งเบาภาระของคนเก็บ
- ง. เราควรแยกขยะ และชวนเพื่อนบ้านให้แยกขยะด้วย จะได้ลดปริมาณขยะ
10. หัทยา : คนที่ทำหน้าที่เป็นครูหรือพยาบาล ในถิ่นทุรกันดารหรือตามชายแดน ต้องเสียสละและยอมลำบากมากนะ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าไรนัก แม้แต่การเดินทางก็ลำบากจริงๆ
พิชดา : .....
- ถ้านักเรียนเป็นพิชดา นักเรียนจะตอบหัทยาว่าอย่างไร
- ก. ฉันคิดว่าโตขึ้นฉันอยากเป็นครูหรือพยาบาลนะถึงแม้จะลำบากก็เถอะ
- ข. จริงด้วย อาชีพนี้ต้องมีความเสียสละแต่พยาบาลก็ได้เงินเดือนนะ
- ค. น่าชื่นชมคนที่ยอมเสียสละแบบนี้
- ง. อาชีพพยาบาล และครู ต้องอาศัยความเสียสละและความอดทนสูงนะ

11. เต่า : เราไปดูหนังเรื่องบางระจันมา คนไทยเรารักชาติและใจสู้ นะ

ตู้ : .....

ถ้านักเรียนเป็นตู้ นักเรียนจะตอบเต่าว่าอย่างไร

- ก. ปัจจุบันเราต้องต่อสู้กับปัญหาเศรษฐกิจ ถ้ารักชาติก็ต้องประหยัดและอดออม
- ข. ถ้าเรามีความสามัคคี ทำงานของตน ประเทศคงไม่มีปัญหา
- ค. เวลาเกิดเหตุการณ์คับขัน ก็รู้ว่าคนไทยรักชาติ
- ง. เราก็ดูเหมือนกัน สนุกดี

12. วิจารณ์ : หมู่บ้านของเรา เวลามีปัญหาอะไร ลุงมันประธานกลุ่มผู้อาวุโส ก็เรียกประชุม ช่วยกันแก้ปัญหา

พิน : ....

ถ้านักเรียนเป็นพิน นักเรียนจะตอบวิจารณ์ว่าอย่างไร

- ก. ผู้อาวุโสเป็นที่พึ่งของชุมชน ถ้าฉันเป็นกรรมการ ฉันก็จะไปร่วมประชุมด้วย
- ข. เหนอ ประชุมเมื่อไรกัน มีใครมาประชุมบ้าง
- ค. จริงด้วย การมีคนเสียสละเพื่อชุมชนแบบลุงมัน ทำให้ปัญหาของหมู่บ้านได้รับการแก้ไข
- ง. ทุกหมู่บ้านก็มีผู้อาวุโสที่เป็นที่นับถือของทุกคน

13. แวว : ทิพย์ ในหลวงของเราทรงเป็นตัวอย่างของการเสียสละและผู้นำของชาติ จริงๆนะ ตั้งแต่วันแรกที่ตรัสว่า "เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม"

ทิพย์ : ...

ถ้านักเรียนเป็นทิพย์ นักเรียนจะตอบแหวว่าอย่างไร

- ก. พระองค์ตรัสเมื่อไหร่
- ข. เราเคยอ่านข่าวเกี่ยวกับโครงการหลวงเหมือนกัน
- ค. พระองค์ท่านทรงอุทิศพระองค์จริงๆนะ ดูตัวอย่างโครงการหลวงตั้งมากมาย

ง. ดุสิตพระองค์ท่านทำงานมากมาย เราลองคิดทำอะไรเพื่อโรงเรียนของเราบ้างไหม

14. ก้อย : กิ่ง ที่บ้านเรา เมื่อก่อนไม่มีไฟฟ้าใช้ แต่พวกชาวบ้านรวมตัวกันไปยื่นหนังสือที่จังหวัดทางการก็ดำเนินการให้เร็วขึ้น

กิ่ง : .....

ถ้านักเรียนเป็นกิ่ง นักเรียนจะตอบก้อยว่าอย่างไร

- ก. ถ้าร่วมมือกัน มักจะแก้ปัญหาได้นะ
  - ข. ชาวบ้านเก่งนะ รู้จักแก้ปัญหาดีจัง
  - ค. ไหนบ้านเธอ เพิ่งมีไฟฟ้าใช้หรือ
  - ง. ก็ดีแล้ว ฉันน่าจะลองดูนะ
15. กุ้ง : เมื่อตอนปิดเทอม ฉันไปเยี่ยมญาติที่เชียงราย ที่หมู่บ้านนั้นไม่มีคนทะเลาะวิวาท ไม่มีคนเป็นเอดส์ ผู้ใหญ่ของหมู่บ้านเป็นที่นับถือ มีกฎเกณฑ์ของหมู่บ้านที่ทุกคนปฏิบัติตาม ทุกคนอยู่กันอย่างมีความสุข ดีมากจริงๆ

ก้อย : .....

ถ้านักเรียนเป็นก้อย นักเรียนจะตอบกุ้งว่าอย่างไร

- ก. ยังมีหมู่บ้านอย่างนั้นอีกหรือ ไม่น่าเชื่อ
- ข. ถ้าทุกหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นแบบนี้ ก็ดีซิ นะ
- ค. เออ เป็นเรื่องที่น่าสนใจนะ เขาทำได้อย่างไรกัน
- ง. ดีจริง ถ้าหมู่บ้านของเขาทำได้ หมู่บ้านเราก็น่าจะทำบางอย่างได้เหมือนกัน

16. แก้วดา : ตอนนี้แรงงานในหมู่บ้านมีน้อยนะ ทำไรทำนาครั้งหนึ่งต้องเสียค่าจ้างมากทีเดียว

แก้วใจ : .....

ถ้านักเรียนเป็นแก้วใจ นักเรียนจะตอบแก้วดาว่าอย่างไร

- ก. เราน่าจะฟื้นฟูประเพณีเอามือ หรือการลงแขกนะ จะได้ช่วยกันเอาแรงกัน งานทุกคนก็ไม่เสียหาย

- ข. ฉันเห็นบางกลุ่มก็มารวมกัน ช่วยกันทำกัน
วันละแห่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ดี
- ค. เวลาวันหยุด ฉันก็ต้องไปช่วยพ่อแม่ด้วย
เหนื่อยจริงๆ
- ง. บ้านเราก็เหมือนกัน
17. ทำนอง : ศักดิ์ ตอนนี้องเรียนของเรา มีปัญหา
เรื่องขยะในแต่ละวัน มีมากจริงๆเลย ทั้งเศษ
กระดาษ ถูขนม กระจังน้ำอัดลม เศษอาหาร
ขวดน้ำ นักการภารโรง เก็บเท่าไรก็ไม่ชนะ
ศักดิ์ : .....
- ถ้านักเรียนเป็นศักดิ์ นักเรียนจะตอบ ทำนองว่า
อย่างไร
- ก. ถ้าเราช่วยกันแยกขยะตั้งแต่ในห้องเรียน น่า
จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้
- ข. จริงๆ ทุกห้องก็มีขยะมากเหมือนกัน
- ค. ฉันก็เคยเห็น ที่เก็บขยะมีขยะล้นเลยตอน
เย็นๆ
- ง. การชักชวนให้ทุกคนทิ้งขยะเป็นที่อาจช่วยได้
นะ
18. หน้าแกง : เมื่อวานนี้ พายุมา ต้นไม้ล้มหลายต้น มี
บางต้นฟาดสะพาน รวดสะพานหักด้วย
ลุงใส : .....
- ถ้านักเรียนเป็นลุงใส นักเรียนจะตอบ หน้าแกงว่า
อย่างไร
- ก. น่าจะจัดการซ่อมเร็วๆนะ เดี่ยวจะเป็น
อันตราย
- ข. เป็นอย่างไรหรือ สะพานหักมากหรือเปล่ายัง
ใช้ได้ไหม
- ค. เหนอ.....ฉันไม่ได้เดินผ่านไปทางนั้น ลองไป
แจ้งผู้ใหญ่ หรือ อบต. ซิ
- ง. ไปแจ้งให้กรรมการหมู่บ้าน แล้วจะได้ช่วยกัน
ซ่อม ไม่เกิดอันตรายต่อลูกหลาน
19. ฤดี : โอกาสวันสิ่งแวดล้อมโลก ทางเขตขอให้
ทุกบ้านทำความสะอาดบ้านและบริเวณบ้าน
ของตนเอง กำจัดขยะและปลูกต้นไม้เพิ่ม
ดลนภา : .....
- ถ้านักเรียนเป็นดลนภา นักเรียนจะตอบฤดี
อย่างไร
- ก. น่าจะทำบ่อยๆ ไม่ใช่แค่ปีละครั้งนะ มลพิษ
ในสิ่งแวดล้อมจะได้ลดน้อยลง'
- ข. การทำความสะอาด และการปลูกต้นไม้
เป็นสิ่งที่ดี
- ค. ใช่ วันที่ 5 มิถุนายน เป็นวันสิ่งแวดล้อม
โลก
- ง. ฉันจะไปขอต้นไม้ที่หายากมาปลูก จะได้
เป็นการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ด้วยคงจะได้
20. แจ้ว : โครงการที่กลุ่มแม่บ้านร่วมกันทำกล้วย
อบ ไปส่งขายตามร้านต่างๆ นำพิศ เขามาช่วย
เรื่องเอาของไปส่งให้ เวลาที่เขาขับรถไปส่งนัก
เรียนที่อำเภอ
จ้อย : .....
- ถ้านักเรียนเป็นจ้อย นักเรียน จะตอบแจ้วว่า
อย่างไร
- ก. คงจะขายได้มากนะ
- ข. นำพิศเป็นคนที่เอาของไปส่งหรือ
- ค. การทำงานแบบนี้ ต้องอาศัยความเสียสละ
นะ
- ง. ดีจังที่นำพิศเสียสละ ถ้าฉันมีรถก็จะช่วย
เหมือนกัน
21. นิด: โรงเรียนมีโครงการปรับปรุงและพัฒนา
สวนหย่อมในโรงเรียนและในวัด จะได้สะอาด
และสวยงาม ฉันจะไปร่วมด้วย เธอจะไปไหม
น้อย:.....
- ถ้านักเรียนเป็นน้อย นักเรียนจะตอบนิดว่า
อย่างไร
- ก. ฉันคงจะไม่ไป จะต้องไปซื้อของในเมือง
- ข. ฉันจะไป มีคนทำงานหลายคน คงจะสนุก
ดี

- ค. ถ้าเราปลูกต้นไม้แบบนี้ โรงเรียนและวัดก็จะ
ร่มรื่น และสวยงามนะ
- ง. กิจกรรมการปลูกต้นไม้ด้วยกัน แสดงความ
สามัคคี และรักษาสิ่งแวดล้อม ฉันจะมาทุก
ครั้งที่มิ
22. บุญ : พรุ่งนี้ ผู้ใหญ่บ้านขอร้องให้พวกเราไปช่วย
กันซ่อมถนนตรงปากทางเข้าหมู่บ้าน
มัน : .....
- ถ้านักเรียนเป็นมันนักเรียนจะตอบบุญว่าอย่างไร
- ก. ไปช่วยสิ ตรงนั้นมืดลึบบ่่อยๆ ถ้าซ่อมแล้ว
คงจะเกิดอุบัติเหตุบ่อยลง
- ข. เป็นเรื่องที่ดีนะ ถ้าเราช่วยกันก็พอแก้ปัญหา
ไปได้บ้าง
- ค. ถ้าน้ำท่วมไป ฉันจะไปด้วย
- ง. แล้วเธอจะไปหรือเปล่า
23. ลุงเด่น : ผู้ใหญ่ ฉันเห็นที่ท้ายหมู่บ้าน กองขยะ
เริ่มใหญ่ขึ้น และมีแมลงวันมากทีเดียว ฉันกลัวว่า
น้ำจากขยะจะไหลลงไปในลำห้วยที่เราใช้น้ำกันอยู่
ผู้ใหญ่ : .....
- ถ้านักเรียนเป็นผู้ใหญ่นักเรียนจะตอบลุงเด่นว่า
อย่างไร
- ก. ดีจริงที่บอก แล้วฉันจะเดินไปดู
- ข. จริงหรือ ฉันยังไม่ได้ไปสำรวจเลย
- ค. คงต้องหาทางแก้ไข นับว่าเป็นเรื่องสำคัญ
ทีเดียว
- ง. เอาอย่างนี้ละกัน เดี่ยวฉันจะเรียกประชุม
ชาวบ้าน และช่วยกันหาทางแก้ปัญหาด้วย
กัน เรื่องอย่างนี้ต่างคนต่างทำไม่สำเร็จ
หรอก
24. สร้อย : วันเข้าพรรษาที่จะถึงนี้ ครูให้พวกเรา
ปลูกต้นไม้รอบบริเวณโรงเรียนนะ
แสง : .....
- ถ้านักเรียนเป็นแสง นักเรียนจะตอบสร้อยว่า
อย่างไร
- ก. เราก็คงไปช่วยเขาปลูกสิ
- ข. งั้นเราไปหาต้นไม้มาช่วยกันปลูกเถอะ
- ค. ปลูกต้นไม้หลายๆ เป็นสิ่งที่ดี เราน่าจะปลูก
ต้นไม้ทุกปีนะ
- ง. ดีจริง โรงเรียนเราจะได้อากาศดีมากๆ
25. วิษณุ : ฉันตั้งใจว่า เมื่อเรียนจบแล้ว จะกลับมา
ทำงานที่บ้านเผื่อจะได้ช่วยหมู่บ้านได้บ้าง
พิทยา : .....
- ถ้านักเรียนเป็นพิทยา นักเรียนจะตอบวิษณุว่า
อย่างไร
- ก. ดีนะ จะได้มีคนพัฒนาหมู่บ้าน
- ข. เราเห็นด้วย เราก็คงกลับมาทำงานในหมู่
บ้านเหมือนกัน
- ค. เธอจะกลับมาอยู่บ้านหรือ แล้วจะทำอะไร
- ง. ฉันไม่ค่อยเห็นคนกลับมาทำงานที่บ้านเลย

แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาเชิงสถานการณ์ด้านสังคม
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง

1. แบบวัดนี้มีสถานการณ์จำนวน 10 สถานการณ์ จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
2. ในแต่ละสถานการณ์จะมีคำถาม 4 ข้อให้อ่านสถานการณ์แล้วตอบคำถาม โดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
3. วิธีตอบให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ในกระดาษคำตอบให้ตรงกับตัวเลือกที่นักเรียนตอบในแต่ละข้อคำถาม ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ขีดฆ่าออก และเขียน X ในช่องตัวเลือกใหม่
4. กรุณาอย่าขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ในแบบวัดนี้

จงอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 1 - 4 โดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด
เพียงคำตอบเดียว

สถานการณ์ที่ 1

จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีแม่น้ำท่าจีนเป็นแม่น้ำสายหลัก ได้ประสบปัญหามลพิษทางน้ำอย่างหนัก เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ปล่อยน้ำเสียออกมา นอกนั้นขยะมูลฝอยที่ชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงทิ้งลงสู่แม่น้ำ ทำให้น้ำเน่าเสียมีสภาพตื้นเขิน ส่งผลให้สภาพแม่น้ำท่าจีนเสื่อมลงอย่างรวดเร็ว และเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ.2539 แม่น้ำท่าจีนตั้งแต่ ตำบลทับตีเหล็ก ตำบลรำใหญ่ และตำบลท่าระหัด อำเภอเมือง แม่น้ำท่าจีนได้เกิดเน่าเสีย ปลาตายลอยเป็นแพ เต็มลำน้ำมากมายเป็นประวัติการณ์ ซึ่งจากการนำตัวอย่างปลามาตรวจสอบพบว่า มีสารปราบศัตรูพืชกลุ่มออกาโรอินฟอสเฟตทั้งในน้ำและเนื้อปลา ซึ่งหากชาวบ้านนำไปบริโภคอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้

1. ปัญหาที่สำคัญที่สุดในเรื่องนี้เป็นอะไร
  - ก. ปลาตายลอยเป็นแพเต็มแม่น้ำ
  - ข. น้ำในแม่น้ำท่าจีนเน่าเสีย
  - ค. มีสารปราบศัตรูพืชในน้ำ
  - ง. มีสารพิษในเนื้อปลา
2. สาเหตุที่สำคัญที่สุดของปัญหาคืออะไร
  - ก. น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมและ ขยะของชาวบ้านทิ้งลงแม่น้ำ
  - ข. มีสารปราบศัตรูพืชกลุ่มออกาโรอินในน้ำ
  - ค. แม่น้ำท่าจีนตื้นเขิน
  - ง. ไม่มีคนดูแลแม่น้ำ
3. แนวทางแก้ปัญหาคืออะไร
  - ก. ขุดลอกแม่น้ำ
  - ข. ไม่จับปลามาเป็นอาหาร
  - ค. ไม่ใช้สารปราบศัตรูพืชกลุ่มออกาโรอิน
  - ง. มีมาตรการในเรื่องการบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะบริเวณริมฝั่งน้ำ
4. ผลที่ดีที่สุดของการแก้ปัญหาคืออะไร
  - ก. แม่น้ำไม่ตื้นเขิน
  - ข. การเดินทางทางน้ำสะดวก
  - ค. ไม่มีมลพิษปนเปื้อนในแม่น้ำ
  - ง. สามารถจับปลามาเป็นอาหารได้

จงอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 5 - 8

สถานการณ์ที่ 2

น้ำเพิ่ม มีอาชีพทำไร่ทำนา ต้องใช้แรงงานมาก บางครั้งต้องออกแรงมากก็ปวดเมื่อยและบางครั้งมีไข้ ทุกครั้งที่ มีไข้ น้ำเพิ่มก็จะซื้อยาแก้ไข้มารับประทาน วันหนึ่งมีคนมาแนะนำว่า มียาชนิดหนึ่งที่กินแล้วทำให้มีแรง ไม่ปวดเมื่อย ทำงานได้นาน น้ำเพิ่มหลงเชื่อจึงซื้อยานี้มากินทุกวัน และต้องการมากขึ้นเรื่อยๆ ถ้าไม่ได้กินจะไม่มีแรงทำงาน หงุดหงิด ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ บางครั้งถึงกับทะเลาะกับน้ำขวัญภรรยา เพราะไม่ได้กินยาแก้ปวดชนิดนี้

5. ปัญหาของน้ำเพิ่ม คืออะไร
  - ก. ไม่มีแรงทำงาน
  - ข. ดิตสิ่งเสพติด
  - ค. ทะเลาะกับภรรยา
  - ง. ควบคุมอารมณ์ไม่ได้
6. สาเหตุปัญหาของน้ำเพิ่มคืออะไร
  - ก. ทำงานหนัก
  - ข. ไม่สบายบ่อยๆ
  - ค. หลงเชื่อคำชักชวน
  - ง. อยากได้เงินมากขึ้น
7. ถ้านักเรียนเป็นน้ำเพิ่ม จะมีวิธีแก้ปัญหาได้อย่างไร
  - ก. ไม่ซื้อยามากินอีก
  - ข. พักผ่อนให้เพียงพอ
  - ค. ไปหาแพทย์เพื่อรักษา
  - ง. พยายามควบคุมอารมณ์
8. ผลที่ได้จากการแก้ปัญหาจะเป็นอย่างไร
  - ก. ได้รับการบำบัดอย่างถูกวิธี
  - ข. ไม่มีปัญหาในครอบครัว
  - ค. ทำงานได้สม่ำเสมอ
  - ง. ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

จงอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 9- 12

สถานการณ์ที่ 3

เมื่อไม่นานมานี้ มีข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ว่า มีสินค้าบริโภคที่วางขายอยู่ในร้านค้าทั่วไป บางชนิดมีการปนเปื้อนของจีเอ็มโอ (สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม) อยู่ด้วย แต่ไม่มีการระบุส่วนผสมในการบรรจุผลิตภัณฑ์ ส่วนเจ้าหน้าที่ตรวจด้านพันธุวิศวกรรม กล่าวว่า จีเอ็มโอยังคงปะปนอยู่ในอาหาร เนื่องจากการนำเข้าเมล็ดพืชเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมผลิตอาหารและเลี้ยงสัตว์ โดยที่ผู้บริโภคไม่สามารถรู้หรือหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นควรจะต้องมีการออกกฎหมายให้มีการติดสลากอย่างเร่งด่วน โดยที่ขณะนี้ประเทศไทยประกาศว่า จะยุติการทดสอบความปลอดภัยทางชีวภาพทุกชนิดในระดับไร่นาแล้ว

9. ปัญหาที่สำคัญที่สุดในเรื่องนี้เป็นอะไร
  - ก. การมีจีเอ็มโอปะปนอยู่ในอาหารที่ใช้บริโภค
  - ข. การปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ
  - ค. ความปลอดภัยจากพืชจีเอ็มโอ
  - ง. การปกป้องสิ่งแวดล้อม
10. สาเหตุที่สำคัญที่สุดของปัญหาคืออะไร
  - ก. การไม่มีสลากบอกผู้บริโภคว่าผลิตจากพืชจีเอ็มโอหรือไม่
  - ข. การผลิตอาหารและเลี้ยงสัตว์โดยพืชจีเอ็มโอ
  - ค. ผู้บริโภคไม่รู้ข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับจีเอ็มโอ
  - ง. การนำเข้าเมล็ดพืชจีเอ็มโอเพื่อใช้ในการผลิตอาหาร
11. แนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในขณะนี้คืออะไร
  - ก. การปกป้องสิ่งแวดล้อมโดยให้ความรู้แก่ประชาชน
  - ข. การออกกฎหมายให้ติดสลากแจ้งข้อมูลแก่ผู้บริโภค
  - ค. การยุติการทดสอบความปลอดภัยของพืช จีเอ็มโอ
  - ง. การติดตามความเคลื่อนไหวเรื่องพืชจีเอ็มโอ
12. ผลที่ดีที่สุดของการแก้ปัญหาคืออะไร
  - ก. ไม่มีผลิตภัณฑ์พืชจีเอ็มโอในอาหาร
  - ข. ประชาชนมีความรู้เรื่องจีเอ็มโอมากขึ้น
  - ค. ผู้บริโภคสามารถเลือกผลิตภัณฑ์ได้ตามความต้องการ
  - ง. ไม่มีการปลูกพืชจีเอ็มโอในประเทศไทย

จงอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 13 - 16

สถานการณ์ที่ 4

ก้อยไปตลาดในเมือง ต้องการซื้อของสด ผัก ผลไม้ เพื่อนำไปทำอาหารและทำบุญใส่บาตรในวันรุ่งขึ้น พอไปถึงตลาด ก็ตรงไปร้านขายผลไม้ เห็นว่าราคาไม่แพงนัก จึงซื้อส้มจากแม่ค้า 2 กิโลกรัม เมื่อกลับมาถึงบ้าน ก้อยทดลองชั่งน้ำหนักส้มดู พบว่ามีน้ำหนักเพียง 1 กิโลกรัม กับอีก 8 ซีด และยังมีลูกเน่าปะปนมาอีก

13. ปัญหาที่ก้อยพบคืออะไร
  - ก. ไม่มีผลไม้ให้เลือก
  - ข. ก้อยไม่ได้เลือกผลไม้เอง
  - ค. ก้อยไม่ได้ผลไม้เต็มตาชั่ง
  - ง. ผลไม้ที่นำมาขาย เน่าเสียเร็ว
14. สาเหตุปัญหาของก้อยคืออะไร
  - ก. แม่ค้านำตาชั่งเสียมาใช้
  - ข. แม่ค้าขาดความซื่อสัตย์
  - ค. แม่ค้าขาดความรับผิดชอบ
  - ง. แม่ค้าไม่รู้วิธีเก็บรักษาผลไม้
15. ถ้านักเรียนเป็นก้อย นักเรียนจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร
  - ก. ให้แม่ค้าตัดป้ายราคาผลไม้
  - ข. บอกแม่ค้าให้นำตาชั่งไปซ่อม
  - ค. ไม่ซื้อผลไม้จากแม่ค้าที่ไม่ซื่อสัตย์
  - ง. ขอแม่ค้าให้ตนได้เลือกหยิบผลไม้เอง
16. ผลจากการแก้ปัญหาน่าจะเป็นอย่างไร
  - ก. ได้ผลไม้ที่เลือกเอง
  - ข. ไม่ถูกแม่ค้าเอาเปรียบ
  - ค. ซื้อผลไม้ได้ในราคาที่ต้องการ
  - ง. ได้ผลไม้ตามจำนวนที่ต้องการ

จงอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 17 - 20

สถานการณ์ที่ 5

ชาวบ้านของหมู่บ้านตะวันลา ส่วนใหญ่มีอาชีพปลูกผักสด มี ผักกาดขาว ผักคะน้า มะเขือ พริก และผักอื่นๆ ชาวบ้านใช้ยาฆ่าแมลงเป็นจำนวนมากเพื่อฆ่าแมลงที่มารบกวน กินใบผักทำให้ใบผักไม่สวย ขายไม่ได้ราคาเป็นต้นเมื่อถึงเวลาที่จะต้องเก็บผลผลิตไปขาย ชาวบ้านจึงมักจะทำการฉีดยาก่อนจะทำการเก็บผลผลิต ประมาณ 2-3 วันเพื่อจะได้ราคาดี

17. ปัญหาที่จะเกิดจากสถานการณ์นี้คืออะไร
  - ก. ชาวบ้านได้ผลผลิตผักน้อย
  - ข. ผู้บริโภคได้รับสารพิษตกค้าง
  - ค. ชาวบ้านกลัวผลผลิตราคาตก
  - ง. ผู้บริโภคไม่ได้รับความเป็นธรรม
18. สาเหตุที่สำคัญจากสถานการณ์นี้ เกิดจากอะไร
  - ก. แมลงมากัดกินใบผัก
  - ข. ชาวบ้านไม่ต้องการให้ผักเป็นรู
  - ค. ผู้บริโภคชอบรับประทานผักสวยๆ
  - ง. ชาวบ้านฉีดยาก่อนเก็บผักไปขาย
19. ในฐานะที่เป็นผู้บริโภค นักเรียนมีวิธีแก้ปัญหาของสถานการณ์นี้อย่างไร
  - ก. เลิกรับประทานผักสด
  - ข. ควรล้างทิ้งไว้ 2-3 วันแล้วจึงรับประทาน
  - ค. แนะนำวิธีกำจัดแมลงและหนอนแก่ชาวบ้าน
  - ง. ล้างผักทุกครั้งก่อนที่จะนำไปประกอบอาหาร
20. ผลที่ได้รับจากการแก้ปัญหาดังกล่าวจะเป็น อย่างไร
  - ก. หนอนไม่เจาะใบผัก
  - ข. แม่ค้าได้ผักปลอดสารพิษ
  - ค. ชาวบ้านขายผักได้ราคาดีขึ้น
  - ง. ผู้บริโภคปลอดภัยจากสารพิษ

จงอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 21 - 24

สถานการณ์ที่ 6

หวัดเกิดโศกนาฏกรรมโรงงานแช่อาหารทะเล ขั้ตอถึงสแตนเลสบรรจุก๊าซแอมโมเนีย เชื่อมระหว่างตัวถังกับเครื่องผลิตน้ำแข็งเกิดการรั่วไหล ต้องเปลี่ยนวาล์วนิรภัยใหม่ ใช้เวลา 15 นาที จึงจะสามารถควบคุมก๊าซแอมโมเนียไม่ให้รั่วไหลต่อไปได้ แต่กว่าเหตุการณ์จะพ้นวิกฤต บรรดาสาวโรงงานนับร้อยคนที่สูดเอาก๊าซแอมโมเนียเข้าไปแม้จะเป็นระยะเวลาสั้นๆ ต่างมีอาการวิงเวียนศีรษะ แน่นหน้าอก หายใจไม่ออก แสบตา แสบจมูก อาเจียน บางคนเป็นลมล้มพับ นอกจากนี้ ยังมีนักเรียนประถมโรงเรียนสามัคคีสงเคราะห์ ซึ่งตั้งอยู่ด้านหลังโรงงานห้องเย็นที่เกิดเหตุ ขณะเกิดการรั่วไหลของก๊าซแอมโมเนีย นักเรียนจำนวนเกือบ 600 คน กำลังเข้าแถวเตรียมเคารพธงชาติ ต่างประสบบทหนักภัยก๊าซรั่วกันถ้วนหน้า ครูอาจารย์ต่างพากันช่วยเหลือเคลื่อนย้ายเด็ก ๆ ออกไปให้พ้นรัศมีก๊าซพิษ ทั้งนี้มีนักเรียนหญิงชายจำนวนกว่า 20 คน หายใจไม่ออก ต้องหามส่งไปรักษาที่โรงพยาบาลเลิศสิน และโรงพยาบาลจุฬาเป็นการด่วน

21. ปัญหาที่สำคัญที่สุดในเรื่องนี้เป็นอะไร
  - ก. ผลเสียของการที่โรงงานติดกับโรงเรียน
  - ข. แก๊สอันตรายเกิดการรั่วไหล
  - ค. การใช้แก๊สโดยผิดกฎหมาย
  - ง. มลพิษทางอากาศ
22. สาเหตุที่สำคัญที่สุดของปัญหาคืออะไร
  - ก. ความเสื่อมสภาพของอุปกรณ์บรรจุแก๊ส
  - ข. ความประมาทของพนักงาน
  - ค. การมีโรงงานในที่ชุมชน
  - ง. การใช้แก๊สอันตราย
23. แนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุดคืออะไร
  - ก. ให้อพยพโรงงานออกจากที่ชุมชน
  - ข. ออกมาตรการควบคุมการใช้แก๊สอันตราย
  - ค. มีการตรวจสอบสภาพของอุปกรณ์ทุกครั้งก่อนการใช้งาน
  - ง. ให้นักงานสวมหน้ากากป้องกันแก๊สขณะทำงาน
24. ผลที่ดีที่สุดของการแก้ปัญหาคืออะไร
  - ก. ไม่มีอุบัติเหตุ
  - ข. พนักงานปลอดภัย
  - ค. ไม่มีมลพิษในอากาศ
  - ง. ลดอุบัติเหตุที่เกิดจากอุปกรณ์เสื่อม คุณภาพ

จงอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 25 - 28

สถานการณ์ ที่ 7

พนิดา อายุ 13 ปี เธอเพิ่งจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา เธอมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คุณครูบอกให้พนิดาเรียนต่อจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนอายุจะได้ถึงเกณฑ์ทำงานได้ แล้วค่อยมาทำงานจะได้ไม่ถูกหลอกหลวงหรือเอาเปรียบ แต่พอพี่สาวที่เคยมาทำงานในกรุงเทพฯ กลับมาเยี่ยมบ้านในช่วงสงกรานต์ เธอจึงเดินทางมาพร้อมกับพี่สาว ทำงานในโรงงานแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ เมื่อทำงานไปได้ครบเดือน พนิดาไปเบิกเงินค่าแรงงานแต่เจ้าของกลับให้ค่าแรงงานไม่ครบ พร้อมกับหักค่าแรงเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อีกด้วย ยิ่งกว่านั้น เธอและพี่สาวไม่สามารถเรียกร้องอะไรเพิ่มเติมอีกด้วย เพราะเจ้าของโรงงานขู่ว่าจะไล่ออกจากงานทั้งสองคน ถ้าทำตัวมีปัญหา

25. ปัญหาของพนิดาคืออะไร
  - ก. ทำงานหนักเกินไป
  - ข. อยากได้เงินเพิ่ม
  - ค. ถูกโกงค่าแรงจากนายจ้าง
  - ง. มีอายุน้อยไม่ถึงเกณฑ์ทำงาน
26. สาเหตุที่สำคัญของปัญหานี้คืออะไร
  - ก. เจ้าของใช้แรงงานเด็กอย่างอยุติธรรม
  - ข. คนงานไม่มีความสามารถ
  - ค. เจ้าของหลอกหลวงคนงาน
  - ง. คนงานไม่มีความรู้
27. ถ้านักเรียนเป็นพนิดา นักเรียนคิดว่าควรจะทำอย่างไร
  - ก. ทำงานต่อไป
  - ข. แจ้งเจ้าหน้าที่แรงงาน
  - ค. ขอรับค่าแรงและไปหางานอื่นทำ
  - ง. กลับบ้านและเรียนต่อให้มีความรู้มากขึ้น
28. เมื่อพนิดาใช้วิธีแก้ปัญหาในข้อที่ผ่านมา แล้วผลที่ได้จะเป็นอย่างไร
  - ก. ไม่ถูกออกจากงาน
  - ข. มีความรู้และไม่ถูกเอาเปรียบ
  - ค. ได้รับค่าแรงตามความยุติธรรม
  - ง. มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

จงอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 29 - 32

สถานการณ์ที่ 8

ยอด อายุ 11 ปี ตอนแรก เขาอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ในสุโขทัย โดยที่ไม่มีบ้านหรือที่ดินเพื่อทำกิน ดังนั้น พ่อแม่จึงอพยพย้ายมาอยู่ในกรุงเทพฯ เนื่องจากหวังว่าจะมีโอกาสในการทำงานมากขึ้น เมื่อมาถึง พวกเขาไปอาศัยอยู่ในชุมชนแออัดที่มีคนรู้จักมาทำงานอยู่ก่อนแล้ว ส่วน ยอด พ่อเอาไปฝากเรียนที่โรงเรียนประถมแห่งหนึ่ง พ่อและแม่พยายามหางานทำ เป็นต้นในการรับจ้างรายวัน อาชีพที่พ่อกำลังทำก็คือ กรรมกรในที่ก่อสร้างหรือการแบกหาม ไม่นาน แม่ก็ป่วย ไม่สามารถทำงานหนักได้ ดังนั้น ตั้งแต่แม่ไม่สบาย ยอดก็ต้องหยุดเรียนบ่อยๆ เพื่อมาดูแลแม่ และบางครั้งก็หยุดเรียนเพื่อไปรับจ้างเล็กๆน้อยๆ เพื่อหาเงินมาซื้อยา ยอดจึงเรียนไม่ค่อยรู้เรื่อง และไม่ยอมมาโรงเรียน

29. ปัญหาของยอดคืออะไร
- หยุดเรียนบ่อยๆและเรียนไม่รู้เรื่อง
  - ไม่มีเงินซื้อยารักษาแม่
  - อยู่ในชุมชนแออัด
  - แม่ไม่สบาย
30. สาเหตุปัญหาของยอดเกิดจากอะไร
- พ่อแม่ย้ายมาอยู่ในกรุงเทพฯ
  - ไม่มีคนดูแลแม่ที่ไม่สบาย
  - พ่อไม่มีเงินรักษาแม่
  - พ่อแม่ทำงานหนัก
31. ถ้านักเรียนเป็นยอด นักเรียนจะมีวิธีแก้ปัญหาได้อย่างไร
- บอกพ่อให้กลับสุโขทัย
  - พยายามหางานทำมากขึ้น
  - ออกจากโรงเรียนไปทำงาน
  - ไปหาครูและบอกถึงปัญหาที่เกิดขึ้น
32. ผลที่คิดว่าจะได้รับ จากการแก้ปัญหาของยอดคืออะไร
- มีเงินมากขึ้น
  - ได้รับความช่วยเหลือ
  - ได้กลับไปอยู่ถิ่นฐานเดิม
  - สามารถซื้อยามารักษาแม่

จงอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 33-36

สถานการณ์ที่ 9

ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่กล่าวว่า สาเหตุที่เกิดน้ำป่ารุนแรงคือการบุกรุกทำลายป่ามากในอดีต พร้อมทั้งมีการบุกรุกเข้าไปทำกินทำให้ป่าหมดการซับน้ำน้อยลง และปริมาณน้ำฝนมีจำนวนมากเขาสู่ชั้น 80 องศาที่รับน้ำน้อย อ่างเก็บน้ำก็มีน้อย ทำให้น้ำป่าไหลลงเข้าท่วมบ้านเรือนของชาวบ้านอย่างรุนแรงและรวดเร็ว โดยมี ยอดผู้เสียชีวิตในขณะนี้ 27 ราย สูญหาย 18 ราย บาดเจ็บเล็กน้อยจำนวน 238 ราย

33. ปัญหาที่สำคัญที่สุดในเรื่องนี้เป็นอะไร

- ก. การเกิดน้ำป่าทำลายบ้านเรือนเสียหาย
- ข. ปริมาณน้ำฝนมีจำนวนมาก
- ค. อ่างเก็บน้ำเล็กเกินไป
- ง. การบุกรุกทำลายป่า

34. ข้อใด ไม่ใช่ สาเหตุที่สำคัญที่สุดของปัญหา

- ก. การบุกรุกทำลายป่า
- ข. ชาวบ้านตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำ
- ค. ฝนตกหนักมีปริมาณน้ำฝนมาก
- ง. มีอ่างเก็บน้ำน้อยไม่สามารถบรรจุน้ำเพียงพอ

35. แนวทางแก้ปัญหายังยืนที่สุดคืออะไร

- ก. ตัดพื้นที่ป่าสภาพป่า
- ข. ควรสร้างอ่างเก็บน้ำเพิ่ม
- ค. ควรขุดแต่งให้ลำน้ำเปลี่ยนทาง
- ง. ควรอพยพชาวบ้านออกจากที่เดิม

36. ผลที่ดีที่สุดของการแก้ปัญหาคืออะไร

- ก. มีอ่างเก็บน้ำเพียงพอ
- ข. ป่าสามารถซับน้ำไว้ได้
- ค. ชาวบ้านมีที่อยู่อาศัยใหม่
- ง. น้ำไม่ท่วมบ้านเรือนเสียหาย

จงอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 37 - 40

สถานการณ์ที่ 10

5 วันในช่วงเวลาหยุดสงกรานต์ ประเทศไทยมีคนบาดเจ็บ ตาย เฉพาะที่บันทึกไว้ในสถิติของโรงพยาบาลทั่วประเทศ 881 แห่งว่า มีทั้งหมด 58,265 ราย เสียชีวิต 709 ราย เฉพาะจากอุบัติเหตุจราจรอย่างเดียว มีรายงานผู้บาดเจ็บ ทั้งหมด 29,374 ราย ไม่เพียงเท่านั้น อุบัติเหตุในช่วงหยุดสงกรานต์ ก่อมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจสูงถึง 28,134.22 ล้านบาท สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ มาจากคน ถึงร้อยละ 89 โดยมาจากความประมาท เมาสุรา ขับรถเร็ว

37. ปัญหาที่สำคัญที่สุดในเรื่องนี้เป็นอะไร
- ความเสียหายทางเศรษฐกิจ
  - อุบัติเหตุในช่วงวันหยุดเทศกาล
  - ความเสียหายจากความประมาท
  - คนบาดเจ็บและตายเพราะอุบัติเหตุเป็นจำนวนมาก
38. สาเหตุที่สำคัญที่สุดของปัญหาคืออะไร
- อุบัติเหตุทางจราจร
  - ความเห็นแก่ตัวของคน
  - การไม่มีสติเพราะความประมาท
  - การมีวันหยุดยาวหลายวันติดต่อกัน
39. แนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุดคืออะไร
- การควบคุมตนเองให้มีสติ
  - การรณรงค์ให้ไม่ประมาทในการเดินทาง
  - การเพิ่มจำนวนตำรวจจราจรในช่วงเทศกาล
  - การตรวจปริมาณแอลกอฮอล์ในตัวผู้ขับขี่รถยนต์
40. ผลที่ดีที่สุดของการแก้ปัญหาคืออะไร
- ความเสียหายทางเศรษฐกิจลดลง
  - ความเสียหายจากอุบัติเหตุลดลง
  - จำนวนคนตายลดลง
  - การเดินทางสะดวกขึ้น

@@@@@@@@@@@@@@@@@@@@

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวชวลา เวชยันต์ เกิดเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2502 ที่อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำเร็จการศึกษาระดับการศึกษาระดับบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อ พ.ศ.2531 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (M.A. Ed. In Administration and Supervision) จาก มหาวิทยาลัยเซนต์ หลุยส์ ประเทศฟิลิปปินส์ พ.ศ.2534 สำเร็จการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2545 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนพระหฤทัยดอนเมือง เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร